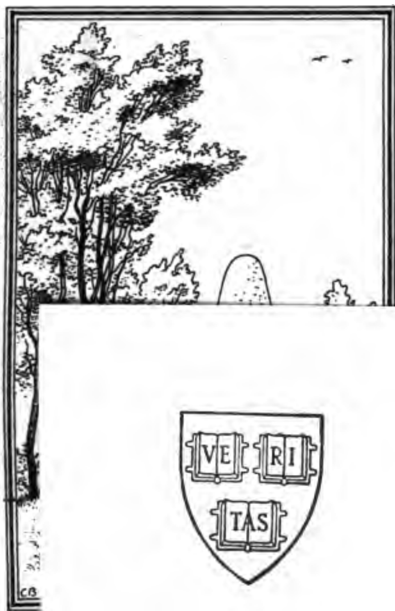

VE
RI
TAS
CB

KABINETNÍ KNIHOVNA.

SVAZEK XI.

VÁCSLAVA VLČKA

MILADA.

V PRAZE.
TISKEM A NÁKLADEM FRANTIŠKA ŠIMÁČKA.
1886.

MILADA.

TRUCHLOHRA V PĚTI JEDNÁNÍCH

OD

VÁCSLAVA VLČKA.

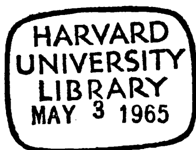
TŘETÍ PŘEHLEDNUTÉ VYDÁNÍ.

KABINETNÍ KNIHOVNY

SVAZEK XI.

V PRAZE.
TISKEM A NÁKLADEM FRANTIŠKA ŠIMÁČKA.
1886.

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
MAY 3 1965

Slavné umělkyni dramatické

PANÍ

OTILII SKLENÁŘOVÉ MALÉ

věnováno.

OSOBY:

Albrecht z Kolovrat, nejvyšší kancléř český.
Bohuslav, mladý rytíř.
Milada.
Matka Miladina.
Bratr **Šimon.**
Marketa, vdova.

Antoš, **Pavel,** **Veronika,** **Marie,**	z mládeže městské.
Vacek, **Jiřík,**	zbrojnoši.

Uhlíř.
Sudí.

Lid městský i vesnický. Soudcové.
Čas děje: rok 1503.

JEDNÁNÍ PRVNÍ.

Výjev první.

Přívětivé místo před domem v malém městě. Hojnost zeleně a květův.

Vystoupí zástup mládeže; v jich čele *Antoš*, *Veronika*, *Pavel*, *Marie*.

Veronika.

Já bez Milady nejdu ani krok!

Antoš.

Nu, tedy půjdeš s ní! (K zástupu). Že Milada dnes musí s námi jíti?

Zástup.

Musí jít!

Pavel.

Nu, nevím, nevím. Hezkýť tomu čas,
co vzdaluje se všeho veselí.

Antoš.

Tak dávno zrovna, co svou sličností,
kam kročí, podivení vzbuzuje.

Marie.

Nechce se zahazovat mezi nás.

Veronika
(durdí se).

Jak? Kdo jest nad Miladu skromnější?

Marie.

Když ona pořád vyhýbá se nám,
proč my ji máme vyhledávati?

Pavel
(horlivě).

Proto, žeť dokonalá dívčina.
Čím krásnější jest, není pyšnější,
ale jest pořád méně vesela.
Kdy mezi námi dělávala hluk?
Však teď, co mezi námi nebývá,
my jenom napolo jsme veseli!

Veronika.

Ba ohlížíme se, jak nejhezčí
by pořád teprv mělo přijíti.

Pavel.

Dnes musí s námi!

Milada vystoupí z domu.

Zástup

(hrne se k ní).

Musíš s námi jít!

Antoš

(vida, že chce odpírati).

Nic neodmlouvat!

Zástup

(hlučně).

Ani slovíčka!

Milada

(vlídně i dojemně).

Přátelé, prosím — matka zdřimnula!

Zástup

(šetrně couvá a tlumí hlasy).

Á — to je jiná!

Antoš

(před sebe).

Bůh mě pomiluj —
jak podivný jen má to děvče hlas!

Milada
(mezi nimi).

Odmlouvat nechci, ale děkovat
a vyslovit, že vaši laskavost
bych ráda sobě *zasloužila* též!

Veronika.

Měj ráda nás, jak máme tebe my.

Milada
(vine ji k sobě).

Snad pochybovat o tom můžeš ty?

Pavel.

A s námi vesel se!

Milada
(se sladkou veselostí).

Zdaž mohu víc?
Pták ve vzduchu a brouček ve trávě
dnes s vámi sdílí radost obecnou;
já, věřte, nezůstávám za nimi.
A k tomu máme svátek rodinný;
proto, když nyní doma zůstanu,
mne omluvenu míti budete.

Antoš.

Ba nic se neomlouvej, Milado!

Zástup.

Dnes už pojď s námi!

Milada.

S vámi, rozmilí,
dá bůh mi slavit ještě nejednou —
však u své drahé, choré matky vždy
se musím bát, že jest to naposled!

Veronika.

Ty dobrá, milá — zůstaň u matky!

Pavel.

Však netaj aspoň, co ti schází teď,
že se tak straníš všeho veselí?

Milada.

Proč bych vám tajila, že bohužel
mi často mysl kalí noviny,
jež naší otčiny se týkají.

Hlasy.

Zas něco přišlo?

Milada.

Víte, že se král
náš dávno odstěhoval do Uher.
Teď na trůn český nová králová
tak skrovnou lásku k Čechům přinesla,

že nechce do jich země kacířské
ni vkročit, by se neposkvrnila.

Antoš.

I ať si jenom zůstane, kde jest!
A kdy by zajela až za moře,
tam, co ten z brusu nový našli svět,
my proto nebudem zde věšet hlavy!

Milada.

Zem může odtud mnohou škodu vzít! . . .
(Vytrhne se sama — zase přívětivě.)
Však nesmím se vám odpláceti zle —
vy jste sem nepřišli se kormoutit.
Přátelé dobří, nemeškejte se!

Zástup.

Již zdráva buď! (Odcházejí.)

Milada.

A vy zas veseli!

Antoš
(k Veronice).

Ty přece nechceš jít? — (k Miladě.) Hle, sama viz,
jak tvrdošijná jest, a přemluv ji!

Milada.

Nejsili sobě viny povědom —

Antoš.

Na tobě vina jest!

Milada.

Aj, kterak to?

Antoš.

Tys její srdce zaujala tak,
že musí ženich z venku obcházet.

Milada.

Spíš ty v něm vedle sebe, žehravý,
ni družce nechceš přáti místečka.

Veronika.

Jdi nyní, Antoši. Já slibuji,
že v malé chvíli přijdu za vámi.

Antoš.

Však nedodržíšli mi slova dnes,
navždy se budu hněvat na tebe! (Odejde.)

Veronika
(tulíc se k Miladě).

Ach, Milado, on pravdu pověděl:
já tebe mnohem více miluji
než jej. Tys vzácná všem — já ráda bych
ti dala vše, cožkoli mého jest,
pro tebe bych se všeho odřekla,
za tebe šla bych na smrt: (náruživě) Milado,
máš více ráda mne než ostatní?

Milada

(jemně a jasně).

Mám svoji matičku a tebe jen;
ni žádný mládenec se nedělí
o srdce moje s vámi oběma.
To srdce na tvém bije sestersky,
a ještěs malé víry?

Veronika.

Odpusť mi.
Kéž bych jen mohla co den nějakou
ti radost způsobit!

Milada.

Vždyť každého
dne působíš mi sladké vědomí,
že poklad velký mám, to lásku tvou.
Což mohu více dáti tobě já?

Veronika.

Ó ne tak. Což já proti tobě jsem?

Milada.

Aj, co to díš?

Veronika.

Ba nenamítej nic.
Tys jiná nežli my — tak tichá vždy:
9 nevíš, kterak mne to dojímá!

Z tvých úst jsem nikdy neslyšela stesku:
proč, Milado, jest mi až do pláče,
když na tě pohlednu? Byť třeba byl
na líci tvém paprslek úsměvu:
přec tíseň nevýslovná, neznámá
mně duši sevře.

Milada

(stanula s hlavou sklopenou).

Veronika.

V našich zábavách
jen k vůli jiným béřeš podíl teď
a na oko jen. Což mi nesvěříš,
kam tvoje mysl bloudí, Milado?

Milada

(v dumě).

Já sama nevím. Dobře prohledla
jsi, drahá družko, tajnosť duše mé,
však více nemám tobě vyznati.
Mám všecku příčinu se šťastnou zvát,
a přece vystupují začasté
v mé duši chmury — odkud, nechápu,
a zaplašit je síla nestačí.
Bleskové divných předtuch křižují
se v hlavě mé; a v prsou oheň plá,
že všecko vůkol cizí spatřuji
a nikde nemám stání. Ve chvílích

takových vyhledávám samotu,
bych nezradila se, zvlášť matce své.
Ty první teď to slyšíš ode mne . . .

Veronika.

Ó již ti rozumím! To po lásce
tvé srdce touží, a co nemá zde —
po mužském srdci sebe důstojném!

Milada.

Ne drahá. Žádným mužským obrazem
se nezabývá mysl moje, věř. (Vytrhujíc se.)
Hle, matka má! Ta nesmí tušit nic.
Bez toho jest to pouhý vrtoch vše,
jemuž se podávati nechvalno. (Opět s veselostí.)
Své líčko vyjasni, a milému
splň slovo. Slib, že také k vůli mně,
dnes budeš vesela. (Políbí jí.) Ó budeš, viď?

Veronika
(v jejím objetí).

Jdu, bych ti osvědčila poslušnost!
(Odkvapí.)
Z domu vystoupí *matka* Miladina.

Matka.

Ještě se bratr Šimon nevrátil?

Milada.

Též já mu bezpočtukrát myslí už
i okem vyšla vstříc — však nadarmo.

Matka
(usednuvši na sedátko).

Usedni ke mně. Co jsem zdřimnula,
sny děsivé mě stále stíhaly.

Milada
(něžně jí přimlouvá).

Dnes vypuď vše, což neblahé — i stín!

Matka
(pohnuta).

Dnes dvacet roků jsi se zrodila!

Milada.

Tak dlouho užívám již lásky tvé!

Matka.

Tak dlouho jsi mou slastí největší.
Mé dítě drahé, dobrou, jako jsi,
kéž bysi vždycky rovně zůstala!

Milada.

Což jsem ti, matko, dala příčinu —

Matka.

Ne tak, mé dítě. Stojím nad hrobem.
Snad toho nejsem hodna před bohem

tvé blaho pojištěno viděti . . .
Již mohlas podat muži ruku svou —

Milada.

Však z těch, kdož hlásili se o ni, ten
zlou matku měl, ten otce lakomce.
Mne srdce nevábilo k žádnému.

Matka.

Nechci, bys činila mu násilí,
chci, abys byla šťastnou opravdu.
Má dcero, bůh tě krásou obdařil,
a myslí jemnou, citem hlubokým:
než — jak jest velké blaho mateřské —
(vine ji k sobě, úzkostlivě)
kéž bych se nemusila o tě *bát!*

Milada.

Aj, čeho se tak děsíš, matinko?

Matka.

Ach dítě mé, ty neznáš, netušíš
těch nebezpečí, jež tě čekají!

Milada.

Já doufám v boha — ty mi důvěřuj.

Matka.

Co trýzně může v život nasiti
jen okamžik, jen jeden chybný krok!

Milada.

Své štěstí zaručiti nemohu; (pevně)
než jakkoliv bůh se mnou naloží:
spíš umru, nežli se mu zpronevěřím!

Matka.

Bůh síliž tě!

Milada.

A již se upokoj,
Neb žádej ode mne můj život hned,
jen ať tě zarmoucenu nevidím.

Vystoupí bratr *Šimon*.

Šimon
(stane v pozadí — k sobě).

Teď cítím teprv tíži novin svých . . . (Nahlas.)
Bůh s vámi!

Milada
(spěchá mu vstříc).

Otec Šimon! — Hledíš klidně,
však nepřinášíš utěšlivých zpráv.

Šimon.

Vám smutné pravdy skrývat nemohu.

Matka.

Zvěst hrozná tedy pravdu hlásala?

Šimon.

Čas těžkých zkoušek na nás přichází.
Pan Kolovrat má plnou vládu teď,
bylali jeho římská horlivost
dřív plamenem, teď v požár vyšlehá.

Matka
(stranou).

Ó bože — *on!*

Šimon.

„Jsem boží metlou!“ praví.
„Chci vypleti to hloží kacířské!“

Milada
(s živým pocitem křivdy).

Tím hložím myslí spolky bratrské?!

Šimon.

Ba všecky vyznavače kalicha.
S předními pány zajev do Uher,
v královéu našel mocnou podporu.
Král dá se utrvati mluvením —
kalicha nikdy nebyl přítelem!
Byl by se pohnouti dal k stíhání
všech podobojích; ale Šelnberk
a Pernštýn sklonili jej k mírnosti.
Leč jedno vymohl si Kolovrat:
královský mandát proti pikartům,
jak nazývají naši jednotu.

Milada.

To bohdá nebude!

Šimon.

Již hranice
jsou zažehnuty. Na nich nejedni
svou víru zpečetili životem.
Bůh dá dle rady své a vůle svaté

Milada.

To nemůž, otče, boží vůle být!

Šimon.

Po vůli boží, dcero, bývala
krev mučedníků símě křesťanstva.

Milada.

Lží oklamán jest král. Jak mohl by
smrt pouštět na lidi tak pokojné,
již pouze svatý život hledají?
Král musí lépe býti poučen!

Šimon.

Již o to k němu zvláštní poslán spis.
Však známe Vladislava takovým,
že daremné jsou všecky naděje.
Jím cele vládnou naši odpůrci,
z nichž prvním jest pan Albrecht z Kolovrat
a neposledním jeho důvěrník,

náš zdejší pán. A proto na každou
vždy buďme připraveni hodinu.

Milada.

Ó, třeba jest už více činiti,
než dát se pouze katům ubíjet!

Šimon
(divě se).

Jak, Milado?

Milada.

Ať nervou toliko
nás déle mocí z našich úkrytův!
Ať vedle mučedníků povstanou
i apoštolé víře bratrské,
ať po městech ji mocně hlásají
i po vsích, na cestách i na polích!
Již prapor její zjevně rozviňte,
a stihatelé se jí pokoří!
Jděm třeba na smrt, umírejme — však
ne jen co pouhé žertvy tyranův!

Matka
(stranou).

Aj hle, ta tichá dívka!

Šimon.

Dcero má,
ač slovem hájíš víru bratrskou,
duch bratrský teď z tebe nemluvil!

Tenť zavrhuje všecko násilí,
a vítězí ne slovem hlásaným,
než samým bohulibým životem.
On trpí bez hořkosti, bez pomsty,
jak spravedlivý Job.

Milada
(přemáhajíc se).
Rač prominout,
v čem chybila jsem.

Matka.
Ženám bůh jen dal
moc modlitby. Tou ozbroj se i ty.
A nech mne s bratrem chvíli samotnu.
(Milada odejde do domu.)

Matka.
Tobě, můj dobrodinče největší,
teď musím odhaliti tajemství,
jež chtěla jsem vzít s sebou do hrobu.

Šimon.
Jak — tajemství?

Matka.
Jest tomu dvacet let,
co jsi mě v širém poli naleznul —
mě bludnou, bídnou, ach, tak nešťastnou,

že zoufat bránil mi jen nevinný
ten tvor, jejž nosila jsem pod srdcem.
Ty jsi mě zdvihnul, přijal, zachoval.
Já v světě brzy všecko ztratila,
když také otce rozhněvaného
mnou uspíšená stihla smrt. Jen ty
jsi tenkrát zvěděl, kde byl ve službách,
však ani tobě nezjevila jsem,
kdo zničil vášní lehkomyslnou
můj život — kdo jest otcem dcery mé.

Šimon.

Já schvaloval to, že jsi strhala
vše svazky se svůdcem a nechtěla,
by Milada kdy poznala svůj rod.

Matka.

To jest i nyní pevná vůle má.
A proto žádám, aby tajemstvím
vše zůstalo, a před ní nejvíce.

Šimon.

Buď bezpečna. Však nerozumím, proč —

Matka.

Proč nyní lámu pečeť? Bratrstvu
chci prospět, možnoli.

Šimon.

Aj, kterak to?

Matka.

Slyš, bratře — otcem Miladiným jest —
pan Albrecht z Kolovrat . . .

Šimon.

Náš lítý vrah?!

Matka.

Jen jednu od něho mám památku,
to prsten, jejž snad ještě bude znáti —
snad se mu tvrdé srdce obměkčí,
když bude míti důkaz patrný,
že mezi stíhanými bratřími
též jeho vlastní dítě žije. Leč
musil by o tom zvědět jenom tak,
by nemohl nám přijít na stopu.
Ta myšlenka mi připadla — suď sám!

Šimon.

Snad jest v tom boží prst. Jak podivné
jsou jeho cesty! Však — co děje se?

Vrátí se mládež, s ní jiný lid, uprostřed *Vacek*, *Milada* z domu.

Vacek.

Jeho milost náš urozený pán věděti dává všem svým poddaným: Rozplemenil se v zemi druh kacířstva ohavný, pikartův, holomkův antikristových, kteří sobě jmeno jednoty bratrské

přikládají. Bludové jejich křesťanstvu jsou škodnější než Turci, poněvadž ďábelskou zlostí pojati jsouce, ani o bohu dobře nedrží. Proto jeho milosť nejjasnější král náš Vladislav vydal mandát takový: aby pikartství to bylo zamezeno a vypleněno. Zlí, bludní, nekřesťanští sektáři, kteří svých bludův nechtí zůstaviti, na trest sobě i na výstrahu jiným upáleni budou na hranici! (Jde dále. V lidu hlučné pohnutí.)

Milada
(v popředí).

Tak mrzkou lež vám ve tvář metají,
ó věčná nebesa!

Šimon.

Co počínáš?
Chceš bratry, sestry všecky zahubit?

Milada.

Ó, spasit, spasit — spasit žádám je! (Klekne.)
Zde, Hospodine, vezmi život můj,
jen zlobě takto nedej šlapat ctnosť! —

Výjev druhý.

Světnice.

Šimon, matka Miladina.

Šimon.

Tak sama příhoda mě pobídla,
když náhle octnul se pan Kolovrat
tu na blízku: já posla vypravil.

Matka.

Teď cítím teprve, jak osudný
to krok, ant učiněn! Meč katanův,
nad hlavou mojí pozdvižený, by
mne nepronikal větší úzkostí!

Šimon
(chlácholivě).

Já vybral posla spolehlivého,
a dobré jsem mu poučení dal.

Vystoupí *Milada.*

Milada
(prudce).

Slyš, otče — lidé tvrdí najisto,
že úhlavní náš vrah, pan Kolovrat,
jest nám tak na blízku — jest návštěvou
u pána našeho.

Šimon.

Tak v pravdě jest.

Matka.

Mé dítě, tyť jsi celá bez sebe!

Milada.

To není bázeň. Závrať jakási
mě jala . . .

Šimon.

Hledej sílu u boha.

Milada.

Ach, otče, nelekám se o sebe.
Však vidím tebe, vidím matku svou,
vidím — a k bohu vznáším žalobu! —
že trpí, hynou lidé nejlepší!
(Vrhne se matce na krk.)
Snad tento okamžik jest poslední,
kde nervou matky z mého objetí,
by odvlekli ji na smrt!

Šimon.

Pomněte,
jak matka Machabejská patřila
na syny své, an jeden po druhém
byl ukatován, a jen žádala,

by z těch, co ještě byli na živu,
se žádný hrůzou nedal uděsit.
A oni umírali hrdinsky,
jen aby matky nezarmoutili.
Tak v samé smrti byla potěcha.

Matka.

Tak jenom bohu věrnou zůstaň též —
strach o můj vetchý život vyhosti.

Milada
(temně ale pevně).

Matko, já dříve umru nežli ty . . .

Matka.

Aj, vzpamatuj se, vzmuž se, Milado!

Milada.

Mé srdce pukne dřív — ty nebudeš
se o mne v poslední bát hodině.

Šimon.

Proč se tak podáváte myšlenkám
a citům pozemským!

Milada.

Což u krále
nic naši starší nepořídili?

Šimon.

Nic také naši mocní přímluvčí.
Pan Kolovrat jím vládne po vůli.

Milada
(před sebe).

To musí krutý, hrozný býti muž,
když jeho duše sálá rozkazy
k hromadné zkáze lidí nevinných!
Ó rcete, zdali zhoubce takový
může ujít trestu, pomstě, prokletí — —

Matka.
(s vnitřním bojem).

Ach, ustaň! Z tebe mluví nenávist.
Nás víra učí vrahům odpouštět —
a bohu jedinému patří soud.

Milada
(před sebe).

A on tak na blízku!

Matka.

Kam myslíš, dítě

Milada
(zakrývajíc myšlenky svoje).

Chci na vás jenom, na vás mysliti!
Vejde *Pavel.*

Pavel.

Slyš, otče — nesu tobě výstrahu!

Milada
(kvapíc i s matkou k Šimonovi).

Pro živý bůh!

Šimon.

Aj, co se lekáte!

Pavel.

Na svoji spásu pomni: pojalit
už proti tobě podezření. Věř,
že ani na hodinu nemůžeš
si tušit svobody. Pojď — uprchni!

Šimon.

Já v tomto městě narodil se, žil
a sestárnul. I umřít hodlám zde.
Kdež jest, kdo na mne nešlechetnost ví,
pro kterou měl bych odsud prchati?

Pavel.

Zdeť každý tebe ctí. Však budouli
tě vinit z pikartství —

Šimon.

Vždy lépe jest,
jim dáti odpověď, než žalobu
jich stvrdit skrýváním neb útěkem.

Matka
(pro sebe).

Již ruce katův po nás sahají . . .

Pavel.

Jáť ovšem tobě radit neumím — —
Však slyšte — zase povyk — snad už jdou —

(Kvapí k oknu.)

Milada
(vykřikne).

Ó bože, ne! — (Pro sebe.) Ó, proč jsem váhala!

Matka
(hledíc ven).

Ach, jaké divadlo!

Pavel.

Toť Marketa.

Matka.

Hle klesá, umírá snad!

Šimon
(volaje ven).

Pojďte sem!

Pavel.

Šla za svým uvězněným manželem,
a tak se nyní vrací, nešťastná!
Pět dítek učiněno sirotky.

Vejde několik lidí podporujíce *Marketu* a usadí ji na lenošku.

Marketa.

Spadněte — přikryjte mě nebesa!

Matka
(lítostivě).

Hle, Marketo, my s tebou slzíme!

Marketa.

Proud slzí žádný jeho hranice
již neuhasí. Hrstka popele,
toť vše, co po něm zbylo. Děti mé,
ta hrstka popele, toť otec váš!

Šimon.

Na nebe ukaž dětem svým: Hle, tam
jest nyní otec váš.

Marketa.

Však proč tam jest?
Proč od nás odešel? Ne, dítky mé,
on neodešel: odervân jest vám,
srdce mu krvácelo nad vámi —

a když je plamen vztekle požíral,
vám poslal otec povzdech poslední!
A nebe na to na vše patřilo,
a nebes panovník to dopustil,
by jmenem jeho tak se vraždilo!

Šimon.

Jak ohněm zlato, rovně zkoušeni
jsou lidé utrpením. Rouhání
tvé, ženo, horší jest než jeho smrt.

Marketa.

Což já ji zavinila? A co muž
můj zavinil? Kde jest ta hranice,
kdež bude hořet strůjce těchto vražd?
On na podušky měkké uléhá,
a čítá utracené životy
a počtem jich se chlubí před bohem!
A já se nemám k bohu obracet
a volat o pomstu? Proč měl by bůh
spíš jeho slyšet nežli mne? A vy —
vy se mnou volejte, neb sami už
víc nejste, než jen pouzí oharkové!
Zhynete všichni — lotru jednomu
jsou spravedliví na plen vydáni!
Ať nebe sešle oheň konečně,
neb ať se pekla jícny otevrou!

Šimon.

Aj, tělo jiní mohou zabíjet,
svou duši každý sám. Buď toho přec,
svých dítek také pamětliva buď.

Marketa.

Mé dítky! — Ó mé dítky, nejsladší
mně hudbou vaše hlasy bývaly;
smrt otcova z nich nadělala dýk
v mé srdce bodajících ukrutně!
Mé dítky, matka vaše zoufalá
svým slovem mysl vaši otráví!
(Odchází krokem chvátavým, zlomeným.)
Mé díky, vy mou duši zachraňte!
(Pavel a ti, kteří ji přivedli, odejdou s ní.)

Šimon.

Jest hořem bez sebe. Já půjdu s ní.

Matka.

Ty zapomínáš, jakou výstrahu —

Šimon.

Jen vůle boží se můž se mnou díti.

Matka.

A jestli se už ani nevrátíš!

Šimon
(pokojně).

Pak na delší jen chvíli odejdu.
Buď, sestro, statečná! Hle — Milada! (Odejde.)

Matka
(po krátkem boji poklidněji).

Tys velmi polekaná, dcero má.

Milada
(která po celý ten výstup stála beze slova, avšak s patrným zmítáním vnitřním).

Dni hrůzy přišly na nás, matinko.

Matka.

Já jdu se modlit — modli se i ty.

Milada
(obejme ji — hlasem rozechvěným).

Nuž, poslechnu tě, matko — poslechnu . . .

(*Matka* odejde.)

Milada
(klekne u velikém rozčilení).

Ty svatý bože, vidíš duši mou,
jak úžasnou jest bouří zmítána —
dej světla, síly — dej mi zastavit
to krveprolití, dej zachránit
mi matku a ty všecky nevinné!

Ty můžeš křivdy dopustiti, však
ji zamezit je také zákon tvůj!

Vystoupí *Veronika.*

Veronika.

Mne úzkosť pudí k tobě, Milado —

Milada.

Má družko, bůh sám posílá tě sem.

Veronika.

Zas kohos odvlekli. A ke všemu
hned záhy Antoš někam odešel —
ach, třesu se, by neodešel navždy!

Milada.

Ne, otec Šimon by ho nevyslal,
kde hrozí záhuba. Však slyš ty mne.
Mám tobě něco svěřit: ale slib,
že toho nevyzradíš před časem.

Veronika.

To svatě slibuji.

Milada.

Již tedy věz,
že nemohu se déle dívati
těm hrozným útrapám, jež působí
muž jediný. Dvě malé hodiny
jen odsud mešká muž ten — družko má,
já k němu půjdu.

Veronika
(lekajíc se).

Pro bůh, Milado —

Milada.

Pro bůh, nic nenamítej! Převzácný
jest čas. Ten záměr mocně uchvátil
mou celou duši — nic ho nezvrátí.

Veronika.

Ty dívka — sama — na takovou pouť!

Milada.

Že nikdo z bratří nepůjde, to víš.

Veronika.

A v kraji plno lidí loupežných —

Milada.

Ti mohou vzíti život jenom mně,
já mnohým život mohu zachránit.

Veronika.

A považ, ke komu se ubíráš!

Milada.

Jeť přece člověk jen a srdce má.

Veronika.

Však srdce to jen žízní po krvi!

Milada.

Ty sama k tygru též se odvážíš,
bys zachovala, co ti nejdražšího.

Veronika.

Ó, počkej aspoň, až to uvážíš —

Milada.

Již uváženo vše. Ty po chvíli
se navrať sem a vyřiď matce mé —

Veronika.

A co chceš počít, bys i našla jej?

Milada.

Chci vzývat jej — chci mluvit, činit chci,
co bůh mi vnukne.

Veronika.

A ty doufáš, že —

Milada.

Že duši sebe tvrdší obměkčím.

Veronika.

Jak slabá naděje, ba bláhová!

Milada.

Mé srdce mluví jinak.

Veronika.

Nešťastná!
Já trnu odvážnou tou myšlenkou!

Milada.

Jen svého života se odvážím.

Veronika.

Ty, Milado, se více nevrátíš!

Milada.

To v pravdě možno.
(Ke dveřím, kudy matka odešla.)
Dobrá matičko,
buď jista slibem mým, že umru spíš,
než bych se tebe stala nehodnou.
(Klekne na prahu.)
Tvou stopu líbám. Promiň, předrahá,
že bez tvé vůle či ten podnikám.
A kdy bych neměla tě spatřit víc,
tě k srdci přivinout, tě zulíbat — —
(Hlas její pohnutím zanikne. Po chvilce rychle se zmuží.)
Jdu tebe zachránit, neb umřít před tebou.
Buď s bohem — s bohem, drahá rodičko!
(Odchází s Veronikou.)

JEDNÁNÍ DRUHÉ.

Síň na hradě. V pozadí i po stranách dvéře.

Albrecht z Kolovrat sedí nad listinami.
Bohuslav vchází.

Albrecht.

Aj, hostitele mého statný syn!
Nuž, jak se daří ctnému příteli?

Bohuslav.

Již, bohu dík, se zdraví navrací.
Jen otec lituje, že na lože
jest poután zrovna v přítomnosti tvé.

Kolovrat.

Chtěl jsem jít právě k němu. Ale v tom
jsem dostal listy, jež mě zdržely.

Bohuslav.

A tuším přimnožily péče tvé?

Kolovrat.

Spíš mého hněvu. Hleď, ten hamonil,
ten potměšilý Vilém z Pernštýna
se zjevně zpikartil!

Bohuslav.

Aj, opravdu?
To bez pochyby za tou příčinou,
až českou půdu skoupí na celo,
by se v ní stal i vlastním papežem!

Albrecht.

Ba hněve boží — za svou pokojnou
a nevinnou vždy tváří ukrývá
on plány šeredné! Teď s blížencem
a pomocníkem svojím Šelnberkem
zas novou způsobili jednotu
všech kališníkův z panstva, měšťanstva —
ti dobří katolíci — proti nám!

Bohuslav.

Těch jednot! V Čechách rostou jednoty
tak hustě, jako hřiby za léta.
Jen že tak země čaky pozbývá,
by *své* kdy jednoty se dočkala!

Kolovrat.

Však se jí dočká!

Bohuslav.

Leda za našich
pra-prapotomkův.

Kolovrat.

Ne, já postarám
se o to dřív. Ať oni sněmují,
já budu jednat. Jmenem královým
zde držím moc — chci dobře zastat jej.
Ó, způsobím já v zemi jednotu:
však strany nesmějí se množiti,
i kvas k nim musí býti odstraněn!

Bohuslav.

Jen kdy by k tomu stačil pouhý meč!

Kolovrat.

Meč, skřipec, kletba církve, hranice!
A toli nestačí, já naleznu
i jiné prostředky. Vším vinno jest
to kleté novotářství u víře —
je čas mu jednou podtít kořeny.
Již báby sobě strojí církve své,
a na vzdor králi, církvi, křesťanstvu
si katolické paní vštěpují
po Čechách zjevně sady pikartstva!

Bohuslav.

Těch odporných sket kacířských, jež kryjí
se pouze ženských sukní ohradou!
Či bylo někdy takých zbabělců̊v
na české půdě? Na svou obranu
ni ruky pozdvihnouti nechtějí,
ba meče napořád se odřekli.
Jen dát se uškvařit, to dovedou!
A vyznávám se, jakož rád mám meč,
tak se mi v duši hnusí hranice!
Však dosti o tom — mluvímť na prázdno:
(vesele)
já v Čechách nechci dělat pořádek! —
Dnes, pane, den jest lovu příznivý;
nuž, liboli ti —

Kolovrat.

Rád si vyjedu.
Však o nějakou chvíli později.

Bohuslav.

Já zatím uchystám, co potřebí.
(Odejde.)

Kolovrat
(za ním nevrle).

Již tolik způsobilo obavné
to sektářství, že mládež dorůstá

u víře obojetná, netečná!
Snad se mu víc již hnusí hranice,
než samo kleté kacířství! — Co jest?

Vejde *Jiřík.*

Jiřík

(podávaje pánovi malý svazek).

To milosti tvé odevzdati mám.

Kolovrat.

Od koho?

Jiřík.

Tak já ptal se posla též,
on odtušil, že na tom nesejde.

Kolovrat

(s tváří zasmušilou rozevře svazek, vyndá prsten — ve svrchovaném překvapení).

Ha — milosrdný bože! Nešálí
mne zrak? Ten prsten zde?! On — on to jest —
v svých rukou mám jej — po té řadě let!

(Prudce.)

Kdo byl ten posel?

Jiřík.

Mladík jakýsi.

Kolovrat.

Proč *ke mně* nepřišel?

Jiřík.

To bylo tak.
On vyzvídaje jedno přes druhé
se posléz táže, pánli na lovu?
Já za to měl, že lépe učiním,
když hned jej odbudu, i svědčil jsem.
Tu on mi svazek dal i odešel.

Kolovrat.

Jak — vzkazu nevyřídil žádného?

Jiřík.

Vzkaz bude tuším přidán písemně.

Kolovrat

(rozvine psaní a čte — na tváři jeho rozloží se úžas.
Po malé přestávce se vzpamatuje).

Spěš — přiveď posla okamžitě sem!

Jiřík.

On zase bez prodlení odešel.

Kolovrat.

Ať sednou na kůň, rozejedou se —
tvou hlavu v základ, že ho dostanem!

Jiřík.

Však nemůž ještě býti tak daleko!

(Odejde.)

Kolovrat.

Mé dítě s matkou mezi pikarty!
Krev moje upadla v plen kacířství!
V tu hodinu snad tělo její už
jest na hranici, již jsem vystavěl
i zapálil já sám — a její duch
se vznáší nad propastí pekelnou!
Já zplodil dítě k věčné záhubě,
a mám též katem jemu býti sám! (Zdrcen.)
Já doufal, že již tento poklesek
mé mladosti smyt činy lepšími.
Teď náhle hrozný na mne padá trest!
Já přísahal to při svém spasení,
že budu stíhat, plenit kacířstvo:
teď ono zastírá se dcerou mou,
bych šetřil ho neb zhubil dítě své!
Ne, ne — tak ochromovat nemůžeš
ty moji ruku, jemuž sloužit chci —
tu léčku spíš mi peklo položilo! (Čte.)
„Nadarmo chtěl bys po nich pátrati.
Však mášli srdce: pro svou vlastní krev
k nevinně stíhaným se obměkči!“ —
Neníli vše to ďábelská jen lež,
já vypátrám je — vyrvu kacířstvu
jich duše a zas bohu navrátím.
Musím je najít — pokoj svědomí,
ba moje spása visí od toho.

Musím je najít — byť i poslední to
měl býti skutek mého života! (Přechází.)
Od otce vypuzeno zmizelo
beze vší stopy děvče nešťastné.
Měl jsem ji za mrtvou — teď po letech
se u mne hlásí opět po prvé.
By tento prsten mohl mluviti,
snad o kletbě by mluvil . . . Sebe spíš
i dceru dává v nebezpečí, než by
se prozradila — nesmířitelná!

Vystoupí *Vacek.*

Vacek.

Jest tady prosebnice jakási,
jež s milostí tvou žádá mluviti.

Kolovrat.

Teď ne.

Vacek.

Však prosí s takou tklivostí —

Kolovrat.

Ať přijde jindy. — Našli posla už?

Vacek.

Na všechny strany za ním vyjeli.

Kolovrat.

Jen ať se nevracejí leda s ním.

Vacek.

Nemáli křídel, jistě neujde.

Kolovrat.

Pak bez prodlení přivedeš jej ke mně.

Vacek.

A ona prosebnice —

Kolovrat.

Kdož to jest?

Vacek.

Hm, mladá dívka — odkud, neřekla.
My odbývali ji —

Kolovrat.

A cože chce?

Vacek.

To může prý jen pánu povědět.

Kolovrat.

Ej, k vyslýchání dívek prosebnic
já nemám času ani chuti dnes!

(*Vacek* odejde.)

Kolovrat.

Kdy by přec posel nebyl přiveden!
Pak hrozí hledání být obtížné,

a což jest horšího, i zdlouhavé.
Zatím by ony mohly zahynout!
Teď zastaviti mandát královský —
s to má už není moc. A přísahu
mou dobře zná i král i všecka zem!

Vystoupí *Bohuslav.*

Bohuslav.

Jdu k tobě, pane, s malou přímluvou.

Kolovrat.

Aj, k svému hosti!

Bohuslav.

Právě potkal jsem
tu prosebnici, kterous odmrštil,
i prosím za ni, bys jí sluchu dopřál.

Kolovrat.

Rád byl bych se ti větším zavděčil.
(Zazvoní — *Vacek* ukáže se ve dveřích.)
Ať mladá prosebnice předstoupí.

Kolovrat.

Však, tuším, litovati nebudeš —
jeť cosi zvláštního v tom stvoření.

Vejde *Milada.*

Milada

(kvapně vkróčivši, stane — pro sebe).

Jsem tady — u něho . . .

Bohuslav

(chtěje odejíti — k ní).

Nuž, pořiď šťastně.

Kolovrat.

Jen zůstaň, příteli.

Bohuslav

(pro sebe).

To v skutku rád.

Kolovrat.

Co hledáš u mne, dívko? Zkrátka mluv.

Milada.

Nakloň mi, pane, trpělivě sluch,
neb o tvou spásu běží — a já nic
tu nechci *sobě* hledat u tebe.

Kolovrat

(stranou).

Hm, mluví s plnou věrou! (Nahlas.) Spásu mou?
Mluv zřetelněji.

Milada.

Ty mě vyslyšíš!

Vždyť není pohled tvůj tak ukrutný
jak tvoje skutky!

Kolovrat.

Víš, s kým rozmlouváš?!

Milada.

Jde pověst, žes ty sám to způsobil,
by na pokojnou bratří jednotu
puštěny byly hrůzy záhuby.

Kolovrat.

Ta pověst pravdu dí. Ať dodá jen:
jak živ jest jeden bůh a živ jsem já,
tu neřest z české půdy konečně
chci vyhubiti!

Milada
(mocně).

Zadrž — odvolej!
Své duši přísahal jsi záhubu!

Kolovrat.

Oj, jaká řeč!

Milada.

Jak živ jest bůh, a ty
v něj věříš, doufáš v jeho milosrdí:
ustaň se brodit v krvi bratrské!

Již tolik na duši svou nakupil
jsi vražd, že na pokání nižádný
věk lidský nestačí: a přece dál
se ženeš ještě nyní, pekelnou
jsa šílen horlivostí? Viz, kdo jsi!

Kolovrat.

A kdo pak ty jsi, opovážlivá?

Milada.

Tobě jsem boží hlas. Hle, původem
tvým každá tato chvíle muky zlé
a ubíjení rodí po krajích.
Ty neznáš těch, na něž jsi vyštval smrt.
Ti nejsou na překážku nikomu,
nikoho k sobě nepřemlouvají,
nikoho slovem nepohoršují,
a skutky jich jsou vzorem každému.
Viz jejich život —' jsili křesťan sám.
i ty jej musíš ctnostným nazvati.

Bohuslav
(stranou).

V pravdě z ní mluví cosi božského...

Kolovrat.

Tys jedna z nich!

Milada.

Ta nejnehodnější.

Kolovrat

(před sebe — na vahách).

Mám s poběhlicí kacířskou se přít?

(Ale hned k ní horlivě.)

Že neznám pikartův? Ba v pokrytství
jsou mistrnější nad fariseje,
svět celý klamou zdáním svatosti!
Z ďáblova stáda ovce prašivé,
k svým bludům znáte se, a svatostí
svou chcete církev oklamat i mne?
Ba lépe by vám bylo přede mnou,
kdy byste nosili všem na odiv
svou ohavnost! Ty sama, nestoudná,
chceš boží hlas mi lhát? Oj, táži se,
kdo tebe, na pohled tak dojemnou,
sem vyslal? Odpovídej! *Takové*
si posly vybírají pikarti?

Milada.

Já, pane, ze své vůle přišla jen —
ni matka nemá o tom tušení.
Tvé dílo tobě hodlám ukázat,
neb ty ho neznáš — a přec v prokletí
tvé jmeno vrhá u všech potomkův.

Kolovrat.

Kam sahá tvoje opovážlivosť?!

Milada.

Jest, pane, věčné jmeno tyranův.
Věčnou jest jmeno Nero ohavou —
a Nero vraždil, aby pohledem
na krev svůj mrzký nasycoval chtíč.
Kdož ale vraždí s myslí střízlivou,
svých žertev neznaje, ni počtu jich,
tenť nad Nerona horší ukrutník.
On pohan byl, ty Krista vyznáváš.

Kolovrat.

Však ty ho zapíráš! Hó, Nero jsem,
že vykonávám mandát královský?

Milada.

Král vždycky bude míti výmuvu,
že tys ho svedl k takým rozkazům.

Kolovrat.

Aj, svedl jsem snad také pikarty
k jich bludům nekřesťanským, pekelným
Jen tvrdošíjný kacíř umírá —
svou zatvrzelostí se hubí sám:
jak smíš to nazývat mým vražděním?

Milada.

Jest vraždou usmrcení bez viny.
Kdo lépe věří, soudit má jen bůh,

jenž ani na surové pohany
nevrhá svojich bleskův smrtících.
Však nejvíc váží to, kdo žije líp.
Proč, pane, zemi příliš zbědnělé
tak krutě hubíš lidi nejlepší,
vždy tiché, dobročinné k bližnímu,
svým pánům věrné a jich poslušné?
Pro lásku k zemi ustaň hubit je!

Kolovrat
(hněvivě sebou trhne).

Milada
(vidouc naději svou zmařenu, úzkostlivě novou hledá cestu — prosebně).

Ó pane, snad jsem slovem nemoudrým
se dotkla tě a dobré věci své
spíš uškodila, nežli prospěla:
již k tvému srdci jen se obracím.
Ty umíš boží metlou být: ó pomni,
že bůh i v hněvu vždycky láska jest!
Ti, které stíháš, také lidé jsou,
a pobloudití může nejlepší, —
jsou téhož rodu, téhož jazyka,
a chybujíli, ku poučení
jsou vždycky ochotni a pokorni!
Ustaň je, pane, na smrt posílat:
jdou na ni mlčky, nezpouzejí se,

však na sta srdcí po nich krvácí! (Klekne.)
Jsi také synem, manželem a otcem:
pro lásku k drahým svým se obměkči!

Kolovrat.

Již tedy nehledáš mé spásy jen —
buď nyní pamětliva spásy *své!*
Nač jsi se spoléhala, jdouci sem
sama se obžalovat z pikartství?

Milada.

(vstanuvši obrátí se — po krátké přestávce k nebi, v rozčilení).

Jsem hotova před tebe předstoupit:
jen nemám síly snésti myšlenku,
že zpupnost tyranstva zde zákonem!

Kolovrat.

Chceš odpovídat na mé otázky?
Kdo tě sem poslal?

Milada.

Jen mé vnuknutí.

Kolovrat.

Za koho přišla jsi se přimlouvat?

Milada.

Za celou jednotu.

Kolovrat.

A odkud jsi?

Milada.

Ó bože — —

Kolovrat.

Nuž, co zajíkáš se? Kdo
jsou tvoji rodiče?

Milada.

Jen matku mám —

Kolovrat
(zvolna opakuje).

Jen matku? Neřekla jsi, matka tvá
že o tvé cestě neví?

Milada.

Bůh mi svědkem —

Kolovrat.

A jak se tvoje matka jmenuje?

Milada
(úzkostlivě).

Milada, jako já.

Kolovrat
(trhnuv sebou přistoupí prudce blíže a za okamžik jí hledí do tváře).

A kdo byl otec tvůj?

Milada.

Já, pane, jsem ho neznala . . . .

Kolovrat

(opět jí hleděv do tváře — stranou).

Proč jsem

té podobnosti dříve neviděl?!

Bohuslav

(stranou).

Aj, co to znamená?

Kolovrat.

Mluv, odkud jsi?

Milada.

Proč to chceš vědět?

Kolovrat.

Ty zde zůstaneš,

a pro tvou matku pošlu hned. Kde jest?

Milada.

Toho se, pane, z úst mých nedovíš.

Kolovrat.

Tvůj vzdor je marný, děvče bláhové —

(mírní se)

já matce tvojí nechci ublížit.

Milada.

Proč tedy pro ni posílati chceš?

Kolovrat.

Již nepopouzej mne! Já najdu ji
i proti tvojí vůli. Důvěra
víc tobě pomůže i jí. Kde jest?

Milada
(odhodlaně).

Já matky v ruce tvoje nevydám!

Kolovrat.

Oj, hněve boží — *mně* chceš odpírat?

Bohuslav
(ke Kolovratovi mírně ale pevně).

Já, ctěný hosti, beru dívku tu
ve svoji ochranu.

Kolovrat.

Jsem tomu rád.
Jen nyní vysvětlení nežádej —
a dovol, abych promluvil s ní sám.

Bohuslav
(pokloní se — k Miladě soukromí).

Buď beze strachu — já jsem na blízku.

(Odejde.)

Kolovrat
(s upřeným pohledem; mírně).

Otevři srdce svoje důvěře.
Já s tebou smýšlím dobře, Milado.

Milada
(stranou).

Odkud ta proměna?

Kolovrat.

Znáš tvrdost mou —
poznej, že umím také laskav být.

Milada.

Ó pro bůh, projev lásku, zastav již
to hrozné katování bratrstva!

Kolovrat
(nevrle).

Nic o tom víc!
(Béře ji za ruku — hlasem znenáhla vřelým.)
Však mohlo by se stát,
že bych se k tobě srdcem naklonil,
tož v lásce — otcovské . . . Ty dosud snad
mne nenávidíš? Avšak nikoli —
vždyť přivedla tě ke mně víra jen,
že u mne pořídíš. Aj, Milado,
či bysi nemohla mě milovat?

Milada.

Já nerozumím — této vlídnosti . . .

Kolovrat.

Jen maličko, a všemu srozumíš —
však nesmíš déle neustupna být.

Milada

(stranou — s tajnou hrůzou).

Co mě tu čeká!

Kolovat

(vzpomenuv si kvapně).

Tento prsten znáš?

Milada

(prohlížejíc jej).

Ne, pane.

Kolovrat.

Dobře pohleď.

Milada.

Odkud bych
jej měla znát?

Kolovrat

(stranou).

To není přetvářka.
Hm, přenáhluji se.

Vacek a *Jiřík* přivedou *Antoše.*

Jiřík.

Zde jest ten posel —

Milada.

Antoši!

Antoš
(zároveň).

Milado!

Kolovrat
(stranou)

Ha, znají se!

Milada
(k Antošovi tajně).

Nezrazuj, odkud jsem!

Antoš
(pevně).

Buď bezpečna.

Kolovrat
(vstoupiv mezi ně — k Antošovi).

Tys prve přinesl mi poselství —

Antoš.

Jen skrovný svazek.

Kolovrat.

Byl mi doručen.
A já bych se ti rád byl odměnil.

Antoš.

Já, pane, pro odměnu nepřišel.

Kolovrat.

Však má se ti jí po knížecku dostat.

Antoš
(nevrle).

Snad protos na mne lov dal učinit,
mě zbavit svobody a vléci sem?

Kolovrat.

Proč zapomněl jsi hlásit, kdo tě poslal?

Antoš.

Ne *zapomněl*, neb nemáš o tom zvědět.

Kolovrat.

Však vím již o všem. Tuto dívku znáš?

Antoš.

Znám, pane.

Kolovrat.

A též její matku?

Antoš.

Též.

Kolovrat.

Nuž, nebuďeš tu déle zdržován.
Svou vezmeš odměnu a provodíš
tu dívku k domovu.

Milada
(překvapena).

Jak — opravdu?

Kolovrat.

Snad dorazíte domů před nocí?

Antoš
(dá rychle Miladě výstražné znamení).

Proč, pane, chceš to vědět?

Kolovrat
(krotě svou netrpělivost).

Někteří
z mých lidí k vaší větší jistotě
vás provodí.

Milada.

Pro milosrdný bůh!

Antoš.

Já přislíbil, že co mi svěřeno,
ti dodám tak, bys nikdy nezvěděl,
odkud jsem přišel. Zle jsem vykonal
svou úlohu; však nepřiměješ mne,
bych sám tě uvedl teď na stopu.

Kolovrat
(vybuchne).

Ty stéblo slámy, stavit chceš můj krok?
Mluv, odkud jsi?

Antoš.

Nic nezvíš ode mne.

Kolovrat

(na Miladu).

Odkud jest tato?

Antoš.

Proč se neptáš *jí*?
Já věru nedám mlčenlivostí
se od ní předstihnouti.

Kolovrat

(ke sluhům).

Předložte
mu na mučidlech moje otázky!

Milada

(úzkostlivě).

Stůj! — (K sobě.) Matku zradit nebo vydati
jej na mučidla — — (prosebně) Pane, propusť jej!

Kolovrat.

Chceš mluviti?

Milada.

Chci za vše tobě stát,
chci sama nésti hněv tvůj, mučení —

Kolovrat.

To nežádám. Však mnohem snáze mi
se můžeš zachovati. (K sluhům.) Odveďte jej!

(Antoš, Jiřík i *Vacek* odejdou.)

Kolovrat.

Mluv tedy již, kde bydlí matka tvá?

Milada.

Pro spásu duše tvé, proč najednou
tak doléhavě pátráš po matce?

Kolovrat.

Pusť bázeň mimo se. Chciť prospět jí.

Milada.

Nuž přísahej, že nechceš sáhnouti
jí na život —

Kolovrat.

Ne.

Milada.

Ani ne svobodu —

Kolovrat.

Nuž, přísahám to

Milada.

Ani na víru.

Kolovrat.

Jaká to víra?

Milada.

Patří k jednotě.

Kolovrat.

A je snad zatvrzelá pikartka
jak ty? Ó dítě, kterak strašlivě
tvá duše proniknuta kacířstvím!

Milada
(před sebe — bez naděje).

Je po nás obou veta.

Kolovrat.

Po žádné!
Či s tebou jednám jako lidojed?
Nemoudrá, pomni, co mě zdržuješ,
můž matka býti v rukou pochopův —

Milada.

Jež ty jsi vyslal!

Kolovrat.

Šíp už vystřelen —
ne já, však ty jej můžeš odvrátit!

Milada.

Ó — již jsem poznala tě úskočným!

Kolovrat
(opět vybuchne).

Poslední slovo: chceš si umoudřit?

Milada
(ve svrchované úzkosti).

Stůj při mně, bože! — Milost jedinou
mi prokaž, pane: — zléli nesmýšlíš,
dopřej mi lhůty na rozváženou.
Sám řekl jsi, že umíš laskav být:
netísni duše mé — to sevřelo
by ústa moje zcela!

Kolovrat.

Budiž tak.
Až do večera sobě lhůtu měj.
A ještě jednou tobě povídám:
pusť bázeň mimo se. Chci štěstí tvé.
(S dlouhým pohledem.)
Jdi, Milado — a s myslí povolnější
se ke mně navrať.

Milada.

Bůh mě osvítiž!
(Odejde.)

Kolovrat.
(zazvoní — k sobě).

S večerem bohdá bude tu i matka!
Vejde *Jiřík.*

Kolovrat
(k němu).

Ať dívka nevykročí ze hradu;
však jinak buď jí volnost dopřána
i prokázána rovná šetrnost,
jak vlastní dceři mojí. Posla pak
nechť napnou na skřipec — co vypoví,
mně okamžitě ohlášeno buď!

(Odcházejí rozličnými dveřmi.)

JEDNÁNÍ TŘETÍ.

Výjev první.

Jako na počátku prvního jednání. — Záře zapadajícího slunce.

Veronika vystoupí z domu.

Veronika.

(pohlíževši na okamžik do dálky, vrátí se do popředí).

I sebe marně klamu — nikoho
tam nevyhledím. Aby odešla,
to neměla jsem nikdy dopouštět.
Antoš je mužský, mladík srdnatý:
však co se děje s ní? Já neměla
jsem prve smělosti jí odmlouvat;
jak v proměnění šla mi po boku,
i její postava se zvýšila . . .
Co se s ní děje? Každou chvíli se
mi zdá, že slyším mocný její hlas,
tak velebný, že lidé klekají — —
ó vzácná, proč jsi od nás odešla?

Vystoupí *Šimon* z pozadí.

Šimon.

Nic posavad se nepolepšilo?

Veronika.

My od tebe čekáme potěchu.

Šimon.

Což ani Pavel dosud nepřišel?

Veronika.

Ach, ani Antoš — ten jest déle pryč!

Šimon.

Ba ten měl ovšem dávno býti zpět.

Veronika.

Za dne jsem bázni odolala přec,
se sluncem zapadá i síla má
a hrůza pojímá mě před nocí.
Jedno mi rci: kam poslals Antoše?

Šimon.

Tam též, kam Milada nám odešla.

Veronika.

Na hrad? Pak možná setkali se tam:
V tom se mi jeví pablesk naděje.

Šimon
(stranou).

Však mohl to být i hromoblesk . . .

Veronika.

Co díš?

Šimon.

Bůh řídí naše osudy.
Jich pásmo zdá se druhdy spletené,
a člověk bývá velmi nakloněn
je vlastní rukou rychle rozmotávat:
než pak se naděje, už zmatek v něm
jest nenapravitelný způsoben.
Co nám se uzlem býti podobá,
to ruka boží nejlíp rozřeší:
i vyhostíce škodnou všetečnost,
jí sebe odevzdejme s důvěrou.

Vystoupí z domu *matka* Miladina.

Veronika
(stranou).

Hle, naše trpitelka ubohá!
Ach, jakým bojem duše vykoupen
jest tento její poklid zevnější!

Šimon
(jde jí vstříc — s vřelým soucitem).

Bůh dej ti dobrý večer.

Matka
(velmi bledá, na oko poklidná — při tom slově se zachvěje).

Večer už?

Já myslila, že do večera ještě
jest doba drahnější.
(S krutým bojem vnitřním.)
Ó bratře, viď,
že Milada se vrátí ještě dnes?

Šimon.

Když vůle Páně v tom —

Matka
(klesajíc na sedátko, srdcelomně vypukne).

Ó Pane, zůstaň s námi!

Veronika
(tulíc se k ní).

Ach, nepřestaňme doufat.

Matka.

Naděje
jak stražný anděl stála dosavad
mi po boku, vždy víru štěpujíc,
že dceru opět k ňadrům přivinu,
než ukončí se ještě tento den.
Ten anděl odstupuje ode mne,
a srdce mé jen vítr ovívá
poselstvím temným, těžkým, mrazivým.

Šimon.

Čas bouří zlých se na nás přivalil;
však bouře prudká bývá nejkratší.

Veronika.

Zas vrátí se nám doby blažené —
zas budeme tu míti Miladu,
ty dobrou dceř, já družku nejdražší.
Pak v takovýto libý podvečer
zde sedět budem v tiché rozkoši
a zpomínajíce dob zármutku
blíž srdce k srdci budem tuliti.

Matka
(bez naděje).

Já nedočkám se více blahých dnův!

Šimon
(srdečně ji chlácholí).

Prve jsi přimlouvala Marketě!

Matka.

Ta ztratila jen štěstí svého část,
o kterou byla bohatší než já . . .
jí zbylo ještě dítek bohatství —
já přicházím o poklad jediný! (S tajnou hrůzou.)
Ta od svých dítek blaho čekat smí —
já štěstí mateřského mohla jsem
vždy užívat jen s trapnou obavou, (zdrcena)
já musím líbat ruku drtící! . . .

Šimon.

Svým soudem nepředstihuj božích rad.

Matka
(vrhne se na kolena).

Ó vládce všehomíra laskavý,
jenž o červa též v prachu pečuješ,
vin mojich nezpomínej dceři mé,
znič rukou trestající pouze mne!

Šimon.

Nezoufej — vzmuž se!

Matka
(jako dřív).

Míra pokuty
mé dosud není plna. U boha
tam otec můj — ne přimluvčí! Ach, co
smím žádat já!

Veronika.

Ó Milado, kde jsi,
abys nás všecky z hoře vytrhla!

Matka
(srdcelomně).

Ó dítě mé, kde jsi? Hle matka tvá
se nemůž obraceti s nadějí
k nikomu na zemi ni na nebi —
jen srdce tvoje milovalo ji:
proč odtrhla jsi od ní srdce to —
ach dcero má, kde jsi? (V ustrnutí.) Ó vím, kde jest!

Tam stojí před ním, jeho neznajíc —
by pak se náhle srdce hnulo v ní
a zjevilo jí temné tajemství:
či nebyla by láska dětinná
v něm k matce podťata i podťato
v něm také vlastní blaho navždycky?
(Jak by se vzpamatovávala — rostoucím hlasem).
Jak možno, že já dosud stojím zde?
Proč — proč jsem za ní nespěchala hned?
Proč v nebezpečí jsem jí nechala?
Vy jste mi bránili? Ni okamžik
se nedám déle tady zdržeti!

Šimon.

Stůj, sestro!

Matka.

Musím dítě zachránit!

Šimon.

Až vyslechneme posla.

Vystoupí *Pavel.*

Veronika.

Posel zde?
(Kvapí mu vstříc.)
A nese potěchu?

Matka.

Ó mluv, kde jest
má dcera!

Pavel.

Na hradě. Až na místo
jsem její stopu sledoval, a vím,
že došla bezpečně.

Veronika.

Jak's Antošem?

Pavel.

Onť rovněž tam, a sice po druhé.

Šimon i Veronika.

Po druhé?

Pavel.

Když se vracel nazpátek,
až do první se dostal vesnice.
Tu přihnali se jízdní ze hradu
a bezděčného vzali s sebou zas.
Mně o tom zprávu dali našinci.

Veronika.

Té zprávy neblahé! Jak mohli jsme
jej nazpět čekat!

Matka.

S bohem tady buďte.
Já půjdu za dcerou.

Pavel.

Teď, za noci?

Šimon
(k matce).

Maličko poshov. Půjdu také já!

Matka.

Ty? Ne, ne — pro bůh, nikoliv. Nač ty
bys vydával se v oběť?

Šimon.

Pomni pak,
že Antoš *ode mne* šel s poselstvím.
A k Miladě — k té nemám pravo též?
Nic neodmlouvej — půjdem společně.
(Odvádí ji.)

Pavel.

Já s některými doprovodím vás.

Veronika.

A já zde v mukách sama zůstanu!
(Odcházejí.)

Výjev druhý.

Náhradí. Podvečer.

Vystoupí *Bohuslav.*

Bohuslav
(pohlížeje ven do krajiny).

Že s lovu sešlo dnes, tam v dolině
jako by proto svátek slavili.
Les utišil se, ptactvo v něm i zvěř
své hlasy přitlumily v šeptání,
že střelec, chrt i sokol pominuli
dnes navštíviti je. (Vesele.) Aj, zdá se mi,
že mě to těší. V pravdě, pastýřsky
jsem naladěn. Jak asi možno to,
že v srdci bojovníka takové
jsou chvilky poklidu? Či jakýsi
to ženský záhyb v něm? Buď jakkoliv:
ty okamžiky jsou mi vítány! —
(Chce dále jíti, náhle se zastaví.)
Aj, chráněnka má! Věru, nesměli
by mnoho takých míti bludaři.
Jest vnadná děva ta; však mocnějším
ji ozařuje kouzlem vzácný duch.
Hle, sprostý zbrojnoš ustoupá jí s cesty,
pln uctivosti za ní pohlíží.

Byla by hodna lepších osudův
než za své bludy snášet svízele!
(Odejde.)

Vstoupí z jiné strany *Milada.*

Milada.

Tak těžkýť vzduch, že nelze oddechnout,
tak palčivý, žeť hlava moje v ohni.
Nenajdu spásné cesty z bludiště!
Své matky nevyzradím — ale též
jí nezachráním. A já sama — či
se nemám vrhnout s této skály dřív,
než násilník mě k sobě povolá?
Zdaž nezradí mě vlastní ruka má,
když bude třeba dáti sobě smrt?
Teď cítím sílu — ale tento cit
mě dnes už jednou zradně oklamal!
Cit tento z domova mě pudil sem,
zdar velký slibuje — já věřila,
a hle, kde octla jsem se s věrou svou!
Teď zřetelněji každý okamžik
tu hrůzoděsnou vidím jistotu,
že není, není — není pomoci — —
Ó rozpukni se, příšerná ty zdi,
jež u vězení chováš mysl mou,
ó roztrhni se, tmavá nemožnosti —
paprslek — jeden světla paprslek,

byť oslepil mě, zničil bytost mou —
Ha! — —
(Náhle zakryje si dlaní zrak. Po přestávce šeptem.)
Co to bylo? Blesk anebo zvuk?
I zrak i sluch mě přešel zároveň . . .
Kdo rozžehl ten blesk — kdo promluvil
to slovo? Děsné *slovo* bylo to —
má všecka bytost v hloubi zachvívá
se jeho ohlasem! . . .
(Hledí ustrnule před sebe — temně a zvolna.)
Jej zavraždit —
a jeho smrtí všecky zachovat!
Jej zavraždit! (Vytrhne se — polekána.)
Teď mluvil jazyk můj!
Ó spravedlivý bože — kde to jsem?
Vír strašný uchvacuje hlavu mou,
i moje srdce — — Zhoubné, obludné
jest toto místo — pryč, pryč odsud — pryč!
(Odkvapí.)

Vystoupí *Albrecht Kolovrat* i *Vacek.*

Kolovrat.

Až později se vrátí někteří —
nechť ví to hradní a jich nemešká.

Vacek.

Rač tvoje milost bezpečiti se.

Kolovrat.

Též ohlásil jsi, kdo by po dívce
se vyptával, jíž jmeno Milada,
by každý zadržen a přiveden
byl ke mně bez prodlení?

Vacek.

Ohlásil
jsem vůli tvoji všude.

(Odejde.)

Kolovrat
(nevrle).

K takovým
já musím utíkat se prostředkům!
O dívčí svéhlavost se vůle má
i všecka moc má jako pěna tříští.
Má duše prahne míti jistotu,
i zachvívá se bázní zároveň. —
Zjev její spanilý, a nevšední
jest její duch — až příliš ochotně
se k ní mé srdce kloní, nejinak,
než ku své krvi. Dlouhou zbytečně
dal jsem jí lhůtu. Vyhýbá se mi,
jak jenom k ní se blížím — — Zbrojnoši!

Vystoupí *Jiřík.*

Jiřík.

Jdu k tvojí milosti.

Kolovrat.

Jak s poslem jest?

Jiřík.

Vždy zatvrzele mlčí.

Kolovrat.

Dosavad?!
Jdou příliš mírnými naň prostředky!

Jiřík.

Ne, pane milostivý. Tolik už
je zmučen, že to asi nepřečká.
Já přišel otázat se, jaká jest
v tom vůle tvoje.

Kolovrat.

Uspoř sobě cest!
Vzdor chlapcův zlomte. Nechci slyšeti
už o něm nic než jeho vyznání!
(Odejde.)

Jiřík.

Hm — toho se as sotva dočkáme!
(Odejde jinudy)

Vrátí se *Milada.*

Milada

(přišedši krokem nestejným, se zrakem před sebe upřeným, stane).

Zde bylo to — zde duši proniknul
mi blesk té myšlenky.
(Vztýčí se znenáhla — pevně.)
Chci stanouti —
a bez bázně jí pohleděti ve tvář!
Tak postavena jsem, že nemohu
leč sama s sebou radu bráti — — Nuž,
volám tě, ukrutníku, před svůj soud!
Ty, nebe, při tom jediným jsi svědkem —
a pokud v tobě vládne spravedlnost:
tvůj výrok jest to jen, že tyran, jenž
už tolik prolil krve nevinné,
v němž nových vražd se rodí bez počtu —
jest hoden smrti! Hle, zde jsem — znič mne
svým hromobleskem, soudce neklamný,
když se ti křivým jeví výrok můj,
aneb znič vinníka! — Však nikoliv —
já mám ho zničit. Já! Mé srdce vždy
i k bídným tvorům lítost cítilo —
já drobnému se vyhýbala hmyzu,
bych nezmařila jeho života: (s hrůzou)
já — já bych měla vraždit člověka?!
V led mění krev mou sama myšlenka —

před skutkem hrozným proměnila bych
se ve sloup, jako žena Lotova!

Vystoupí *Jiřík.*

Jiřík.

Slyš, panno —

Milada.

Ty — tys prve odváděl
též Antoše —

Jiřík.

Jdu právě od něho.

Milada.

Ó rci mi pravdu, jeli svoboden?

Jiřík.

Ba věru. Zrovnať opustil ten svět.

Milada.

Jest mrtev?!

Jiřík.

Na mučidle dokonal.
A vida, že s ním slitování mám,
prosil, bych pozdravil tě od něho
a Veroniku tobě poručil.

Milada.

Ó běda!

Jiřík.

S tím pak ducha vypustil.

Milada.

Za matku mou — a po mé žádosti!

Jiřík.

Nač se ho tázali, nic nevyznal.
Jen ty buď moudřejší, (potají) neb nezlomná
jak železo jest vůle pánova.
(Odejde.)

Milada
(sama — pohlížejíc za okamžik na svou pravici).

V té ruce dřímal čin, a teď se probouzí.
Nic neukolébá ho více ve spánek!
(Ruka se zachvěje.)
Ó — vražednice! Vražednice já!
Ten uchystán mi osud, abych jmeno
své mezi nejpodlejší zlosyny
na věčnou paměť zapsala . . . Ne, ne —
nebyla vražednicí Judita!
A Judit hrdinských v den osudný
víc mohlo Israeli povstati:
já v této noci mohu jediná
i matku zachránit i bratrstvo.
Kdo mě sem poslal? A kdo myšlenku
mi vnuknul ukrutníka zahladit?

Tak se mi čin ten mění v povinnost!
Tak uloženo mi, bych jedna já
svůj život v oběť dala za všecky.
(Opět pohlíží na svou pravici.)
V té ruce víc než vražda dřímalo:
hle, počíná z ní světlo zářiti!
Z té ruky vyjde volnost bratrstvu,
bratrstvem světu mír i svoboda: —
již nebude se chvěti ruka má!
(Chce odkvapiti, v tom jí vstříc)
vyjde. *Bohuslav.*

Bohuslav.

Kam spěcháš, dívko?

Milada
(stane slova neschopna).

Bohuslav.

Podobá se mi,
že těžce trpíš.

Milada.

Těžce trpěla jsem . . .

Bohuslav.

Rci upřímně, co hodláš počíti?

Milada.

Jdu nyní opět k páně milosti.

Bohuslav.

Co pravíš?

Milada.

Šeří se. On na večer
mi kázal přijít.

Bohuslav.

Dívko — a ty půjdeš?

Milada.

Zdaž mohu jinak, bídný vězeň já?

Bohuslav.

V mé ochraně jsi — k němu nepůjdeš!

Milada.

Jak vzbuditi bych směla jeho hněv?
On už mi lhůty popřál — nyní snad
se podaří mi spíš jej obměkčit,
k svým prosbám sklonit.

Bohuslav.

Dítě bláhové,
jak mohla jsi se vůbec nadíti,
že pohneš srdcem jeho železným!
Tvá chůze teď jak první marna jest,
a proto na slušnější čas ji odlož.

Milada.

Ne, ne — už jinak jednat nemohu.

Bohuslav.

Chceš tedy přece jíti?

Milada.

Ano, chci . . .

Bohuslav.

Oč lepší, nežli tento úmysl,
je vlastní zrak tvůj, jenž se sklopuje!

Milada
(rychle se vztýčí — velmi živě).

Líp o mně budeš zítra souditi.
Však jednu vroucí prosbu k tobě mám,
rač tuto dýku svou mi zapůjčit.

Bohuslav.

Tu dýku? K čemu?

Milada.

Jsem tak bezbranná . . .

Bohuslav
(pohlížev na ni za okamžik, podá jí dýku).

Nuž, podivné ty stvoření — zde jest.

(Stranou.)

Musím se jinak vložiti v tu věc! —

Buď dobré mysli! Setkáme se ještě.
(Odejde.)

Milada.

Mně samé na smrt pouhá jehlice
by stačila: tu (na dýku) opatřila jsem
si také popraviště. Poslední
jsem nyní ukončila procházku. (Temně.)
Buď s bohem, nebes klenbo — s bohem buď,
ty rodný kraji, s bohem drazí vy — —
Ó matčin hlas — ten raní útroby!
(Klesne na zemi v nejkrutším boji, který trvá beze slov za drahný okamžik. Pak znenáhla se pozdvihne i vstane vzpřímená.)
Jižť za mnou celý svět! (K dýce). Teď ruce mé
i srdci mému průvodkyní jsi
jen sama zbyla ty — a oku mému hvězda,
mé duši vnada jediná i touha
(s rostoucí silou)
můj čin, můj krvavý — můj velký čin!
(Rychle odchází.)

JEDNÁNÍ ČTVRTÉ.

Síň na hradě jako v druhém jednání. Světla.

Albrecht z Kolovrat přecházeje.

Kolovrat.

Hm, mladý pikart navždy oněměl.
Teď zbývá dívka jen, by mluvila:
jak, se stejnouli neústupností
též ona přijde? Nekladouli pak
mou trpělivosť na zlá mučidla?
Však zde jen mírnost vede k účelu,
lest mnohem spíše nežli násilí.

Vstoupí *Bohuslav.*

Bohuslav.

Ty nečekáš mě, pane —

Kolovrat.

Opravdu,
jáť čekám onu dívku —

Bohuslav.

Kterou jsem
vzal ve svou ochranu.

Kolovrat
(s úsměvem).

Nu, nikoli
snad proti mně?

Bohuslav.

Ty s prudkou přísností
jsi na ni dotíral. Ta ubohá,
zde odloučena ode všech svých přátel,
div pod břemenem svojím neklesá.

Kolovrat.

Svou jenom vinou. Slovo jediné
všech by jí trampot navždy zbavilo.

Bohuslav.

Aj, v skutku — všech?

Kolovrat.

Tyť ovšem pochybuješ.

Bohuslav.

Rád budu, když mě z pochyb vyvedeš.
Nuž, které jest to slovo jediné?

Kolovrat.

Však prve slyšel jsi mou otázku:
chci zvěděti, kde najdu matku její.

Bohuslav.

Jak řečeno mi, mladík, její známý,
svou mlčelivost smrtí zaplatil.
Co vázalo mu ústa, a co jí?

Kolovrat.

Strach planý, že bych matce ublížil.

Bohuslav.

Ty nehledáš ji proto?

Kolovrat.

Hledám ji,
bych ji i dceru štěstím zasypal,
o jakém dosud zdání neměly.

Bohuslav
(zvolna).

A to jsi dívce řekl?

Kolovrat.

Nikoliv.
Nic nemohu jí napřed slibovat,
vše na jediné visí podmínce.

Bohuslav
(před sebe).
Aj, divné pohádky! — Však, pane, když
i najdeš matku její: nechápu,
jak z ruky *tvé* jim štěstí vykvete.

Kolovrat.
Proč nechápeš?

Bohuslav.
Jsouť obě kacířky.

Kolovrat.
Svých bludův musejí se odříci!

Bohuslav
(před sebe).
Nu, totě víc než slovo jediné . . .

Kolovrat.
Však porozumíš všemu později —
měj zatím ve mne plnou důvěru.
V tu chvíli musí dívka již tu být —
(s náhlým obratem)
aj šťastná myšlenka mi připadla:
ty vyzvíš od ní bydlo matčino!

Bohuslav.
Nic, pane, ode mne si neslibuj —

Kolovrat.

Ne, neodmlouvej. Cele spoléhám
se na tvou ochotu i na tvůj vtip.
Mou vděčnost získáš v míře nejvyšší.
(Odejde.)

Bohuslav.

Já vyzvědačem tvým? A nedáš mně
ni slova namítnouti? Za to mám,
kdy bych se tomu vzpíral, že by snad
ti choutka přišla, skřipcem, hranicí
též obmysliti mne? — Však na děvu
zde počkám, vytrhnu ji z úzkostí.

Vystoupí *Milada.*

Zde jest. — Pojď blíže, Milado. Či snad
ti není vhod, že mne tu nalézáš?

Milada.

Ne, pane. Ano sladká naděje
mi šepce, že tě bůh sem poslal.

Bohuslav.

Proč?

Milada.

Tys tolik šlechetnosti přede mnou
již projevil, že příliš odvážnou
se osměluji žádost pronesti.

Bohuslav.

Mluv. Čeho dotýká se žádost tvá?

Milada.

Mé matky ubohé.

Bohuslav.

Nuž, a co chceš?

Milada.

Abys mi, pane, u ní svědkem byl,
abys jí závěť moji odvedl.

Bohuslav.

Aj, pomni přec, že tajíš matku svou!

Milada.

Však neutajím — též ty o ní zvíš!
Byť i jí nepřivlekli násilím,
ona sem jistě přijde samoděk,
mne vyhledat. (Zaběduje.) A bude ztracena!

Bohuslav
(před sebe).

Těch lidí ubohých! (Nahlas.) Již upřímně
mi, dívko, na otázku odpověz:
jak právě tys se odhodlala sem?
Tvé pohlaví, tvá mladost — slabost tvá —

Milada.

Kéž bys mě, pane, křivě nesoudil!
My žili jsme tak tiše. Snaha má
jen k tomu čelila, bych matce své,
vždy k těžkomyslnosti náchylné,
co nejvíc jasných uchystala chvil.
A z toho zátiší jsem patřila
též na zem rodnou, anať žalostně
je sváry, spory, boji zmítána.
A spásu její viděla jsem v tom,
že všechen její lid se konečně
přec jednou stane *bratrův* národem
a mezi národy pak v šíř i dál
se šířiti jme lásku bratrskou.
Však náhle bratry stihnul dravců los:
hůř je než lidojedy stíhají
a katují. Já vidouc útrapy
jich srdcelomné, umínila jsem
před jejich předstoupiti původce.
Ty jsi mi k němu přístup zjednal sám.

Bohuslav.

A viděl jsem též tvoje pořízení!

Milada.

Můj odchod ani matka netušila —
kdo dá jí o mně zprávu poslední?

Bohuslav.

Aj, nemluv, jako bysi na smrt šla!

Milada.

Kdy bych té noci ještě zemřela,
ty, pane, soudem svým mě nezatracuj!

Bohuslav.

Již dal bych vlastní srdce šlapati,
bych hrdinství tvé, mysl andělskou
v plen vydal ukrutnosi ledové.
Dej výhost bázni — já tě zachráním.

Milada.

Toť nemožno — ó pane, nemožno!
Vždyť musím jednat s pancm z Kolovrat —

Bohuslav.

S ním jednat právě tolik znamená,
co matku zradit, víry své se vzdát —
ve všem se vůli jeho podrobit.
Jest výminka, s níž k tomu svoluješ?

Milada.

Spíš volila bych desaterou smrt!

Bohuslav.

A čím se proti němu ohradíš?

Milada.

Tvou dýkou, pane . . .

Bohuslav.

A ty domníváš
se, bláhová, že toho dopustím?

Milada.

Hle, odjinud přichází odpověď.

Vrátí se *Albrecht z Kolovrat.*

Kolovrat
(k Bohuslavovi soukromí).

Mé kroky nedočkavost pudí sem
a čaka, že se ti vše zdařilo.

Bohuslav
(nahlas).

Ba mnoho jsem se, pane, dověděl.

Kolovrat
(jako dřív).

Mluv, milý! Víš, kde matku najdeme?

Bohuslav
(nahlas).

Ne — na to jsem se ani netázal.

Kolovrat.

Však zachytil si nitku bezpečnou —?

Bohuslav.

A hodlám celé pásmo vymotat!

Kolovrat.

Doufám, že matka není vzdálena.

Bohuslav.

To doufej, pane.

Kolovrat.

Pošlu pro ni hned.

Bohuslav.

Hned? Ještě v noci? K čemu tento kvap?

Kolovrat.

Dřív očí mojich spánek nepojme.

Bohuslav.

Aj, pane, žertuješ.

Kolovrat.

Ne, přísahám!

Milada.

On přísahá!

Kolovrat.

Ty tvrdošijná, již
tvá matka mohla, měla tady být.
Svou nedůvěru odlož nadobro.

Až přijde matka tvá, pak přestaneš
se navždy bohdá lekat přede mnou.

Milada.

I *matka* moje navždy?

Kolovrat.

Dojista.

Milada
(s upřeným na něj pohledem).

Dřív přestaneš ty navždy hrozným být . . .

Bohuslav.

Ó, tobě přestal již!

Kolovrat.

Hle, svědka mám!

Bohuslav
(ke Kolovratovi).

Jenž diví se tvé divné mírnosti.

Kolovrat
(k Miladě).

A jemuž více věříš, nežli mně.
Nuž, on ti zaručí, že v přízni jsem
ti nakloněn.

Bohuslav.

Já zaručil jí víc:
že nemusí se chvěti o život
svůj ani matky své, že svobodně
dům tento opustí a svobodně
též bude sloužit bohu dle své víry.

Kolovrat
(rychle).

To všecko jmenem mým — (tajně) i o víře?

Bohuslav
(nahlas).

Ne, nýbrž jmenem svým.

Kolovrat.

Já nechápu —

Bohuslav.

Což nejsou dosti jasná slova má?

Kolovrat.

Aj, rytíři, teď nevhod zdržuješ
mě svými žertíky!

Bohuslav.

Nic nežertuji.
Jen že mé prostřednictví k jinému
dospělo konci, než se domníváš.
Co řečeno, vše jsem jí zaručil.

Kolovrat.

I její pikartství?

Bohuslav.

I její víru.

Kolovrat.

Kdo dal ti k tomu moc?

Bohuslav.

Mně netřeba
jí teprv brát. Ty umírni svůj hlas,
neb nestojí zde sluha před tebou!

Kolovrat.

Ha, hněve boží, jaká smělá řeč!

Bohuslav.

Za každé slovo dostojím svou ctí
i mečem svým.

Kolovrat.

Oj, věru, pominul
se smyslem! (K Miladě). Nuže, ty mne následuj —

Bohuslav
(vstoupí před ní).

Tu kořist z mysli vypusť nacelo.

Kolovrat.

Jak — ty se odvažuješ! —

Bohuslav.

Ubohou
tu duši ze tvých rukou vybavit.

Kolovrat.

Oj, ani peklo mi jí nevyrve!

Bohuslav.

Před peklem jista jest co světice,
ne ale před tebou.

Kolovrat.

Jest vidět, jak
jsi pikartské už nassál nákazy!

Bohuslav.

Však *na mne* nedostaneš mandátu!

Kolovrat.

Šílený chlapčo, s cesty — s cesty mně!

Bohuslav.

Já v hrdlo vracím tobě šílenost!

Kolovrat.

Ha, zpupný hejsku — odevzdej svůj meč!
Já zde co kancléř toho království
tě beru do vězení králova!

Bohuslav.

Ha, starý pýšku, rozpomeň se přec,
že jsi tu hostěn, že jsi v moci mé!

Kolovrat.

Jsem hostem muže, jejžto hanobíš
tak jako mne. Hned o tom zvědět máš,
zda v domě tvém tě mohu ztrestati!

(Odejde.)

Bohuslav

(za ním).

Jdi — jdi a ujisti se otcem mým —
já ujistím se mužstvem na hradě!

(Odkvapí jinudy.)

Milada

(sama).

Krev Antošovu tygr vystřebal
a opět na nový se chystá skok.
Můj čin — kde jest — kam poděl se můj čin?
Dech tygra otravuje povětří
a omamuje ducha závratně — —
Mám bídná novou oběť zavinit?

(Za Bohuslavem.)

Stůj, šlechetný — já zastavím ten boj!

(Chce odejíti za Kolovratem, v tom on se vrátí.)

Kolovrat.

Hledám tě, jedovatá ještěrko!

Milada.

A nebojíš se mého uštknutí?

Kolovrat.

Kam slovem dosáhneš, vše bouříš proti mně!

Milada.

Ni slovo takové z úst mojich nevyšlo.

Kolovrat.

Meč na mne vkládáš v ruce přátel mých!

Milada.

Tvá ukrutnost to činí a ne já!

Kolovrat.

A kdy bys byla vlastní dcerou mou,
nechci tě šetřit. S ďáblem spolky máš!

Milada.

Mé spolky takové jsou, že ti pravím:
sám boží vzývej milosrdenství,
neb tvoje míra jest už přeplněna.

Kolovrat.

Čím jmenem smíš tak ke mně mluvit ty?

Milada.

Již mluvím k tobě jmenem bratrstva,
jež ty jsi vyhladiti přísahal.

Kolovrat.

A opět přísahám — a znovu zas!

Milada.

Až dosud trpěli jen krutost tvou:
teď jmenem jich ti vypovídám boj!

Kolovrat.

Nuž, já tě přišel s sebou odvesti,
teď vydám tebe pod stráž pochopům!

Milada.

Zachovej duši svou, odvolej přísahy!

Kolovrat.

Zachovám duši svou — na jejich splnění
život svůj nasadím!

Milada.

Tvůj život propadl!

Kolovrat.

Bídnice, chvěj se ty!

Milada.

Zahyneš, tyrane!

Kolovrat.

Ničemná pikartko! S tebou já hýčkal se!

Milada.

Klamals se, tyrane! Otevři ucho své:
Až potud a nic dál! Nenajdeš matky mé,
nezhubíš bratrstva, ni mého ochrance —
odvolej přísahy!

Kolovrat.

Tužím je trojnásob!
Na sobě, bídnice, zkusíš to nejprve!
Pikartstvo prokleté, vyrvu tě s kořeny,
byť až do vlastního srdce mi sahaly!
Vyhrožuj pochopům!

(Chce sáhnouti po zvonci.)

Milada

(zachytí levicí ruku jeho, pravicí sahá pro dýku).

Až potud a nic dál!

Kolovrat.

Ty vetchá třtino, světa půl mne nezdrží!

Milada.

Ne vetchá třtina, mocný nástroj boží jsem!

Kolovrat.

Znej z toho svoji lež, jak tebe rozdrtím!

Milada.

Znej z toho svoji lež, že z ruky mé
sám béřeš pokutu!

(Zasadí mu dýkou ránu.)

Kolovrat

(potácí se a klesne).

Ha, vražednice!

Milada

(pustí dýku).

Ne vražednice, ale mstitelka!

Kolovrat.

Má krev — snad mojí krví prolita!

(Upadne ve mdlobu.)

Milada.

Tvá krev jest prolita, by po zemi
přestali téci krve proudové,
nevinné krve, v níž tys brodil se!
Tou rukou strhány jsou zločinné
tvé úmysly a zpupné přísahy!

Vrátí se *Bohuslav.*

Bohuslav.

Ó dobře, že tě ještě nalézám.
Ty musíš se mnou jít.

Milada
(na níž po činu viděti jakési opojení myšlenkou, klid, odhodlanost, plnou krásu).

Jsem hotova.

Bohuslav
(spatřiv Kolovrata).

Ha, mocný bože, co se stalo zde?

Milada.

Jsem hotova jít na popraviště.

Bohuslav.

On mrtev — zavražděn!

Milada.

On potrestán.

Bohuslav.

A to jsi, dívko, učinila ty?

Milada.

Já učinila to, co Judita.

Bohuslav.

Svou dýku k tomu jsem ti zapůjčil?

Milada.

Ta dýka uhájila tebe též.

Bohuslav.

Dřív na svou spásu mělas pomníti!

Milada.

Ne, sama jediná chci zahynout.

Bohuslav.

Ó nešťastná!

Milada.

Ne ale ničemná.

Bohuslav.

Já čin tvůj nemohu než zatratit!

Milada.

Však opovrhovat mnou nemůžeš.
A v tom mi pouze volit zbývalo.

Bohuslav.

A ty se díváš klidně na svůj čin?

Milada
(po prvé s ustrnutím).

Ne, ne — ten pohled mrazí duši mou!
Zavolej sluhy, ať mě odvedou.

Bohuslav.

Zavolat sluhy! Zvíli hradní lid,
cos učinila, nezachráním tě.
Tvé tělo rozsápají na kusy!

Milada.

Smrt na mne čeká: buď si jakákoliv.

Bohuslav
(s obdivem).

Tak velké mysli, a tak nešťastná! —
Pryč odsud! Následuj mě.

Milada.

Odsud — kam?

Bohuslav.

Znám tajnou chodbu — rychle přivede
tě na svobodu.

Milada.

Ne, ne — nikoliv!
Na smrt, ne na život jsem uchystána.

Bohuslav.

Aj, pomni na svou matku, Milado!

Milada.

Ó — na matku! Ach matko nešťastná! . . .
Vydej mě bez prodlení katanům!

Bohuslav.

Ha, slyším hlasy — chvilka nejbližší
tě zmaří — — Pojď, neb síly užiju!

(Odvede ji postranními dveřmi. Hned potom pozadím) vystoupí *Jiřík*, *Šimon*, *matka* Miladina.

Matka.

Zde nikdo není.

Jiřík.

Jistě byli zde.

Matka.

Milado, dcero má, kde jsi?

Jiřík
(spatřiv Kolovrata).

Můj pán!
Ó hrůza! Běda! Zde můj pán —

Matka i Šimon.

Tvůj pán?!

Jiřík.

Pan z Kolovrat — ó tone v krvi své!

Šimon
(s děsnou předtuchou).

A dívka byla tady u něho?

Jiřík.

Sám jsem ji přivedl — ó běda, běda!

Matka.

Běda — zem rozvírá se pode mnou!

Šimon.

Spěš pro lékaře — ještě život v něm!

Jiřík.

Však rána jícnem zeje strašlivým!
(Odejde.)

Šimon
(nad Kolovratem, jenž se k životu probírá).

Život se vrací —

Matka.

Hrůzou umírám!
Kde jest má dcera?

Kolovrat.

Strhán jest můj zrak —
Kdo jsi ty, ženo — kdo je dcera tvá?

Matka.

Jest také *tvojí* dcerou!

Kolovrat.

Tedy přec!
Ó — strašný jest tvůj, Hospodine, prst!

Matka.

Mluv — dopověz!

Kolovrat.

Tu ránu vražednou
mi vlastní moje dítě zasadilo!

Matka
(s děsným výkřikem klesne zdrcena).

Šimon
(úžasem slova neschopen).

Kolovrat
(k nebi).

Ať *duši* její nezhubí ten čin!
(Opět klesne.)

JEDNÁNÍ PÁTÉ.

Výjev první.

Světnice v chatrči uhlířově.

Milada sedíc na stolici spí. Viděti, že má neklidný sen. Prudším pohybem se probudí.

Milada.

Jak — tady? Ano, pravda — pravda to.
Sem zavedl mě rytíř — po činu . . .
To pouhý snu byl klam, jenž po druhé
mi dýku nutil do ruky — jen klam
to byl, že čin můj zle se podařil —
však pekelnou mi trýzní byl ten klam.
Už nechci spát . . . Než, co mám činit bdíc?
Co mám já činit ještě v životě?
Jsem v pravdě živa? (S hrůzou.) Živa pohřbena!
Má ruka hoří — od ní všecka já —
a přece v ohni živa zůstávám —

a nikdo nepohne se slitováním,
vše kletbu má jen pro vražednici — —

(Znenáhla se zmuží, mocným stane se její hlas.)

Má ruka hoří, však to jitřenka,
jež dnešním jitrem vzešla bratrstru!

Vstoupí tiše *Uhlíř*.

Uhlíř.

Já myslil, že si odpočineš déle.

Milada.

Ó hledám — hledám odpočinutí! . . .

Uhlíř.

Žel, že se klidu nelze nadíti.

Milada.

Proč bysi, muži, klidným nebyl ty?

Uhlíř.

Pan rytíř mi tě svěřil, dobrý pán —

Milada.

A já jsem klidu tvému překážkou?

Uhlíř.

Ach, což jest o můj klid! Však bojím se,
že ty dost bezpečna tu nebudeš.

Milada
(vrtí hlavou).

Mně žádné nebezpečí nehrozí.

Uhlíř.

Ach, bohdejž bysi pravdu věštila!
Však věz, že celý kraj jest pobouřen,
že po všem vůkolí už zástupy
se jaly stíhat dívku odvážnou —

Milada.

A ty mne, muži, znáš?

Uhlíř.

Ach ovšem znám —

Milada.

Víš, že to vražednice před tebou?
Nelekáš se mne?

Uhlíř.

Bych tě neviděl,
tvůj hrozný čin by drtil úžasem
mou duši. Je to pravda? Sama tys
jej vykonala?

Milada.

Ano, sama já.

Uhlíř.

Tam vykřikují, že prý bratrstvem
jsi byla vyslána — však to je lež.

Milada.

Jak víš, že lež?

Uhlíř.

Jsem také z bratrstva
a vím, že jest mu zločin ohavou.

Milada.

Soud vyřknul jsi. A skrývat zločince
jest bratrům rovněž hříchem. Neváhej
mě v ruce stihatelů vydati.

Uhlíř.

Ach, čeho se to do mne domýšlíš!

Milada.

Že budeš jednat podle víry své.

Uhlíř.

Mně nelze věřit, že jsi zločinná.
A nejsi v moci mé: pan Bohuslav
sám s tebou po své vůli naloží.

Milada
(před sebe).

Snad stihatelé přijdou dřív než on . . .

Uhlíř
(u okna).

Aj, hosté noví přicházejí sem.
Zbrojnoše znám, však ženu nikoliv.
Co as to zase? (Odejde ven.)

Milada
(přistoupí k oknu).

Žena? — Matka má!
Blesk prudkou záři vůkol rozžehá
a pravdou osvětluje bídy mé
poušť úžasnou!

Vystoupí *matka* Miladina.

Milada
(jí kvapí vstříc).

Matka
(stanouc odvrátí tvář).

Milada
(klesne beze slov k jejím nohám).

Matka
(u velikém boji hrůzy, žalosti a lásky obrátí se znenáhla k ní).

Tak — tak tě shledávám!

Milada
(srdcejemně).

Ó matko!

Matka
(u velikém rozčilení).

Ne, tak ne! Kde dýku máš?
Tu raději v mé srdce vetkni — jen
mne nenazývej hrozným jmenem tím.

Milada.

Ó — jmeno matky matce hrozno jest!

Matka
(s hrůzou).

Víš, co to značí, že tvou matkou jsem?
Čí jazyk hrůzu toho vysloví? (Hledí na ní.)
Tys mohla spáchat zločin takový?
V tvé duši símě vraždy klíčilo?
Jsi ty mé dítě? Moje Milada
by nešla vraždit!

Milada.

Tvoje Milada
šla položit svůj život za všecky!

Matka.

Já tebe zrodila, já obmyla
tě bezpočtukrát svými slzami,
já tebe jednu v srdci nosila
co lásku, blaho, poklad nejdražší —
viz nyní srdce to, a ustrneš!

Milada.

Ach, matko, nezatracuj mne — ty ne!
Má láska k tobě neutuchla — ty
mne, matko, neodstrkuj od sebe!

Matka.

Nemluv mi o lásce! Co krylo se
dřív pod tím jmenem, teď jest příšerou.

Milada
(vztahuje k ní ruce).

Matka.

Netýkej se mne rukou krvavou,
ty strašné stvoření, jež na pohled
jsi tichou holubicí, v nitru svém
pak dravcem lidské krve žíznivým!
Co jsem to pod svým srdcem nosila!
Změň svoji tvářnost, neboť lépe, když
tě budu viděti co vzteklici.

Milada
(úpěnlivě).

Měj slitování! Nejsem vzteklice.
Má duše hyne tvojí neláskou!
Ó rozpomeň se, ze jsem dítě tvé!

Matka.

Kéž jsem se proto nenarodila!

Milada.

Jsem dítě tvé, jež milovala jsi!

Matka.

Kéž bez tebe jsem žila na mučidlech!

Milada.

Ó nevrhej mne, matko, v zoufalství!

Matka.

Což jiného jest podíl tvůj i můj?

Milada.

Jen na okamžik aspoň zapomeň
a dej mi na svém srdci spočinout —
ó rodičko má, jeden okamžik
mi dopřej úlevy, jen okamžik
mi ještě dopřej dávné lásky své!

Matka.

Kde srdce moje lásku vzíti má,
když v něm jen hrůza — před vražednicí!

Milada.

Ne, matko — nejsem taká ohava.

Matka.

Či neprotkla tvá ruka jeho hruď?

Milada.

Však ruku moji ozbrojil sám bůh!

Matka.

Tak smíš se rouhat místo lítosti?

Milada.

Má mysl nežíznila po krvi.

Matka.

A ty se nekaješ?

Milada.

Můj čin byl obětí.

Matka.

To místo viny vidíš zásluhu?!

Milada.

Bůh mimo mne jen v pravdě zná můj čin —
a před soud jeho vstoupím bez bázně!

Matka
(u velikém vzrušení).

Pak znej ty sama v pravdě zločin svůj,
ať zkruší pravá jeho podoba
tvé srdce, zarputilé úžasně: —
ty vlastního jsi usmrtila otce!

Milada
(omráčena — po chvilce hlasem rostoucím).

Ne, to byl klam — to ty jsi neřekla —
tys jmena *otec* nevyslovila!
Na hlavu mou se řítí obloha —
ó zachovej mě, matko — odvolej,
že není on — že není *otcem* mým!

Matka.

Ó není, není — cos jej proklála!
Však byl tvým otcem, jako matkou já!

Milada
(potácí se s výkřikem hrůzy).

Hu! otce — otce zavraždila jsem!
Proč mi to slovo smrti nedává?
Smrt, smrt — ó zničení! (Zdrcena klesne.)

Matka.

Je zlomena.

Milada.

Tys v pravdě matka má? Ó dej mi smrt!
Jsem smrti hodna — otce zabila jsem!
Zde — rozšlápni mě jako bídný hmyz!
I ty se odvracuješ? (K pravici své.) Nuže ty,
jež mnohým spásu chtělas uchystat,
mne vysvobodit nemáš ochoty?

Ty, jež jsi život otci vyrvala,
ty bysi nedovedla zničit mne?
Kde jest má dýka?

Matka
(přiskočí k ní).

Ustaň, nešťastná!
Čím ještě hodláš stížit duši svou?

Milada.

Již nežádám tvé lásky mateřské,
neb nyní hrůze tvojí rozumím.
Již vím, proč na živě jsem zůstala.
Já ranou sklála tělo otcovo:
má duše vražděna teď bez konce!

Matka
(uděšena jejím bolem).

Co jsem to způsobila slovem svým?

Milada.

Kdo ozbrojil mou ruku, neli bůh?
Co jest můj hřích? Že jsem se narodila!

Matka.

Ó shrnuj *na mou* hlavu žhavé uhlí!

Milada
(k nebi).

K tomus mě stvořil, červa lidského,

abysi kochal zrak svůj, dívaje
se na smrtelné moje svíjení?

(Nejvýš žalostivě.)

Neníli tobě, bože, lahodou
ta muka bez mezí — dej smrtí úlevu!

Matka.

Sluch boží *zkvoušeným* jest náchylen.

Milada.

Proč nebyl náchylen nás vyslyšet,
by spravedlivé chránil od zkázy?
by srdce tyranovo obměkčil?
Proč musila jsem otce zabit já?
Ó není slitování na nebi,
na zemi není řádu! Ukrutný
jest bůh i ukrutná jest příroda,
můj otec ukrutník a ukrutnice ty:
terč ukrutenství neslýchaného
tu stojím já! Nuž, dále bodejte
v má prsa! Dále — dále, až můj hlas
prostory všehomíra pronikne!

(Potácí se a omdlí.)

Matka.

Mé dítě!

Vrátí se *uhlíř.*

Uhlíř.

Zlo se valí —

Matka.

Nové zlo?

Uhlíř.

Již honci tvoji dceru stíhají,
a prohledávají zde na blízku —

Matka.

A přijdou jistě sem?

Uhlíř.

Co nevidět.
Jich zlostné hrozby zkázu hlásají!

Matka
(pro sebe — kvapně).

Má jest v tom ve všem vina poslední —
ó Pane, přijmi moje pokání,
a zachraň duši mého dítěte!

(Utkví dlouhým, žalostným pohledem na Miladě, pak políbivši ji, k uhlířovi:)

Ty pověz jí, že při odchodu jsem
jí žehnala! (Rychle odejde.)

Uhlíř.

Co hodláš počíti? —
Nic radostného nemá v úmyslu!
(Spěchá za ní.)

Milada
(zvolna se probravši).

Jsem sama? Přeceť matka byla zde?
(Temně.)
Ona mne opustila! Přišla sem
jen dceři vražednici zvěstovat,
že otec to — ach otec — otec byl!
Ó dosud ještě cit je v srdci mém!
Kdo ještě přijde s krutou novinou?
(V pozadí hluk.)
Přikvapí *uhlíř.*

Uhlíř.

Ó panno, matka tvá —

Milada.

Kam odešla?

Uhlíř.

Zde tebe požehnala omdlelou
a letem kvapila ven do lesa,
tam přímo, odkud stihatelů hluk
se ozýval. I zahalivši tvář

jim vyšla vstříc. „Kdo jsi?“ — „Jsem vinnice — mou vinou jest smrt pana z Kolovrat!“

Milada.

Pro bůh! (Hluk se blíží.)

Uhlíř.

A když se na ni rozkřikli,
tu odvětila slovem dráždivým —
a už ji stihly rány smrtelné!

Milada.

Což není míry mojim útrapám?

Uhlíř.

Však rychle asi omyl poznali,
neb rozsápanější se ženou sem (venku povyk) —
hle, již jsou tady! Bože všemocný!

Zástup *lidu vesnického* hrne se dovnitř.

Milada
(postoupí jim vstříc).

Zde — já to, já jsem, kterou hledáte!

Zástup
(udiven couvá).

Ty?

Milada.

Co jste učinili matce mé,
mně patřilo. Již na mně ukojte
svou pomstu!

Zástup
(obklopuje ji).

Soudu tebe vydáme!

(Odcházejí s ní.)

Výjev druhý.

Soudní síň.

Za dlouhým stolem *sudí* a *soudcové.* Před nimi stojí *Šimon*, *Bohuslav*, *Veronika.*

Sudí
(k Šimonovi).

Jest tedy dívka z vaší jednoty?

Šimon.

Již není, pane — nikdy v bratrstvu
nebylo místa lidem zločinným.

Bohuslav
(rozhorlen).

Vy lidé tvrdí jste ji vyvrhli?

Šimon.

Svým skutkem sama vyloučila se. (Bolestně.)
My nejsme tvrdi. Já ji vychoval!

Sudí.

A mysl vštípils jí tak neženskou!

Šimon.

Já mysl její k bohu vedl jen,
a ona jemná, zbožná byla vždy.

Sudí.

Jak tedy vysvětluješ její čin?

Šimon.

Ne zákonem a během přírody.
Když byla dívka zdráva na duchu,
vždy byla panny bohumilé vzor:
a proto vzývám vás, ó soudcové,
nečiňte výrok jako nad zdravou!
Ó nevažte jen jeden okamžik,
jen jeden skutek, jenžto nemohl
být spáchán leda s myslí šílenou!

Sudí.

S kým brala raku?

Veronika.

Se mnou jedinou.
Však svěřila mi jen, kam odchází,
bych mohla o tom matce zprávu dát.
Nechť ruka učinila cokoliv,
ve všem jest srdce její bez viny!
V tom srdci něžnost byla domovem,
to srdce s každým bližním cítilo,
vždy rádo cizí ukájelo bol.
Milosrdenství mějte, pánové,
co soudíte, jest jenom neštěstí,
do něhož klesla duše andělská!

Bohuslav.

Velká to duše, páni věhlasní!
Smrt vytrpěla mnohonásobnou:
kdy byste vy též nad ní vyřkli smrt,
spíš nežli ona vraždit budete!

Sudí.

Již přiveďte ji! (Odejdou někteří.)

Bohuslav.

Dřív, než ona vejde,
kéž v srdce vaše milost vstoupila!

Přivedou *Miladu.*

Veronika
(vrhnuvši se jí v náruč).

Ó Milado!

Milada
(velmi bledá — tichým hlasem).

Ty dobrá, věrná duše!
(K Šimonovi a Bohuslavovi.)
Mé břímě rozmnoženo tím, že nelze
mi skutkem dokázat vám vděčnost svou.

Šimon
(bolem odvrátí tvář).

Bohuslav.

Komu z vás nerozrývá žalostně
ten pohled duši?

Sudí
(k Miladě).

Stojíš před soudem;
jak v boha věříš, čistou pravdu mluv.
Tys usmrtila pána mocného —
rci, znáš se k tomu činu?

Milada.

Ano, znám.

Sudí.

A kdo tě, dívko, k tomu ponuknul?

Milada.

Já myslila, že bůh. Však nemělli
v mém předsevzetí bůh svou zálibu:
pak nevím, kdo mě k činu ponuknul.

Sudí.

Co doufala jsi sobě z vraždy té?

Milada.

Co doufati jsem mohla mimo smrt?

Sudí.

Jak — na smrt odhodlána byla jsi?

Milada.

S tím předsevzetím šla jsem z domova.

Sudí.

To z domova jsi nesla vraždu již?

Milada.

Ne jinému než sobě jediné.

Sudí.

Co pravíš? Ruku vložit na sebe —

Milada.

Bych byla neváhala, nemohouc
se jinak v nebezpečí uhájit.

Sudí.

Tož pomsty žádost vedla kroky tvé?

Milada.

Má duše plála touhou jedinou:
stíhanou ochrániti nevinu.

Sudí.

Aj, mělas povážit, že zločin tvůj
na sektu tvou jen hněvy rozjitří.
On hranice rozdmýchal v požáry!

Milada.

Já na to k nebi vznáším žalobu
že zemí vládne slepý vášní vztek!

Sudí.

Ty zaslepena vášní sama hrozně
jsi zhřešila. Znáš velikost své viny?

Milada.

Ó muži, nechtěj její velikost
sám poznati! Já jenom znám ji, věř,
jež nesu tíži trestu.

Soudcové
(polohlasně).

Milost — milost!

Milada
(všecka uděšena).

Co povídají?

Bohuslav.

Doufej, Milado —
hle, k milosti se kloní soudcové.

Veronika.

Ó budeš zachována!

Milada
(vykřikne).

Ne — ne, ne! (K soudcům.)
Jak byste mohli milost dáti mně?
Tak těžký jest můj čin, tak patrná
jest vina má, tak přísné zákony!

Sudí.

Jak, děvo, ty se voláš k zákonům?

Milada.

Vy chcete rušit svatou jejich moc?

Sudí.

Chcem slitováním jen ji umírnit
a místo smrti vyřknout milost.

Soudcové.

Milost!

Milada.

Co se to děje? Jak až krutá má
být moje pokuta, když příroda
svůj pro ni zvrací řád! Ó, přede mnou
hněv krotne rozezlených nepřátel,
a přísnost soudcův s pole ucouvá,
kde platnost zákonův má hájiti!

Sudí.

Ty, dívko, povrhuješ milostí?

Veronika.

Ne — rci, že nikoliv!

Bohuslav.

Co počínáš?

Šimon.

Máš bohu děkovat a soudcům svým!

Milada
(k soudcům).

Je slitování vaše pravdivé —
čin milosrdný chcete vykonat?
Pak smrt mi dejte, (ku přátelům) a vy přejte mi jí!

(Veliké pohnutí.)

Veronika
(k soudcům úpěnlivě).

Neposlouchejte hlasu jejího!

Bohuslav.

Vždyť vidíte, žeť chorá na mysli!

Milada.

Ku komu obrátím se v tísni své?
Bůh nechce pohnouti se nade mnou
a lidské slitování v bezednou
mě kácí propasť neobsáhlých muk!

(Ku přátelům.)

Ó vizte cestu moji křižovou:
má býti prodloužena bez konce? (K soudcům.)
Vy, v jichžto rukou leží osud můj,
jichž mysl otevřena soucitu:
ó hleďte na ty rány úžasné,
kterými duše má je zničena —
ó hleďte na zoufalé svíjení,
jež na žalostnou věčnost obrácí
mi každou toho žití hodinu:
a z milosrdenství mi dejte smrt!
Již pochována jsem — ať umru též!
Hle, nejbídnější ze všech tvorů jsem,
a vy mi můžete dát úlevu!

Kde koliv spočinu já na zemi,
tamť lůžko stlané noži břitkými —
pro bůh k vám úpím: ku poklidnému
mi odpočinku otevřete hrob!

Sudí
(hlasem se chvějícím).

Učiňte výrok po svědomí svém,
jak velí bůh. Již hlasy seberte.

(Přestávka. Všickni ve svrchovaném napjetí čekají na výrok.)

Se slzou v oku, s žalem v duši své
já, děvo, lámu třtinu nad tebou.
Nuž umřeš, nešťastná!

Veronika
(žalostně vzkřikne).

Mně pukne hruď!

Šimon
(zakrývá sobě tvář).

Milada
(vřele — k soudcům).

Dík vám! (Klekajíc.) A tobě, Hospodine, dík!

Bohuslav.

Přec nezachránil jsem tě, děvo hrdinská.
Však odsud podporu svou bratřím ponesu,
a chci být jeden z těch, za něžto umíráš!

Rätlig Richard

KABINETNÍ KNIHOVNA.

SVAZEK XI.

VÁCSLAVA VLČKA

MILADA.

V PRAZE.
TISKEM A NÁKLADEM FRANTIŠKA ŠIMÁČKA.
1886.

KABINETNÍ KNIHOVNA.

Sbírka nejlepších spisů veršem i prosou.

Dosud vyšly tyto svazky:

Svazek I. **Slavie.** Báseň Svatopluka Čecha. (128 stran.) Cena 40 kr., ve vkusné vazbě 80 kr.

Svazek II. **Povídky** Aloisa Jiráska. Část I. Krajanka. — Hejtmanská sláva. (176 stran.) Cena 56 kr., ve skvost. vazbě 96 kr.

Svazek III. **Salomena.** Tragedie v pěti dějstvích. Napsal Bohumil Adámek. (196 stran.) Cena 60 kr., ve vkusné vazbě zl. 1·—

Svazek IV. **Pod Vítkovým Kamenem.** Kresba ze Šumavy od Adolfa Heyduka. (120 stran.) Cena 40 kr., ve vkusné vazbě 80 kr.

Svazek V. **Maloměstské humoresky** od Františka Heritesa. Část I. Teta. — Venkovský vzduch. — Popelka. (160 stran.) Cena 50 kr., ve vkusné vazbě 90 kr.

Svazek VI. **Vlny v proudu.** Řada básní Elišky Krásnohorské. (160 stran.) Cena 50 kr., ve vkusné vazbě 90 kr.

Svazek VII. a VIII. **Dagmar.** Báseň Svatopluka Čecha Cena 90 kr., ve skvostné vazbě zl. 1·30.

Svazek IX. **Feuilletony** Jana Liera. Cena 60 kr., ve skv. vazbě 1 zl.

Svazek X. **Hudba v duši.** Básně Jaroslava Vrchlického. (168 str.) Cena 50 kr., ve skv. vazbě 90 kr.

Svazek XI. **Milada.** Tragedie Vácslava Vlčka. (Nové zpracování.) Cena 50 kr., ve skv. vazbě 90 kr.

Svazek XII. Básně Fr. Coppéa. Přeložil *Lad. Tesař.*

Svazek XIII. **Legenda z Erinu.** Drama ve 4 jednáních. Napsal Julius Zeyer. Cena 30 kr., ve skv. vazbě 70 kr.